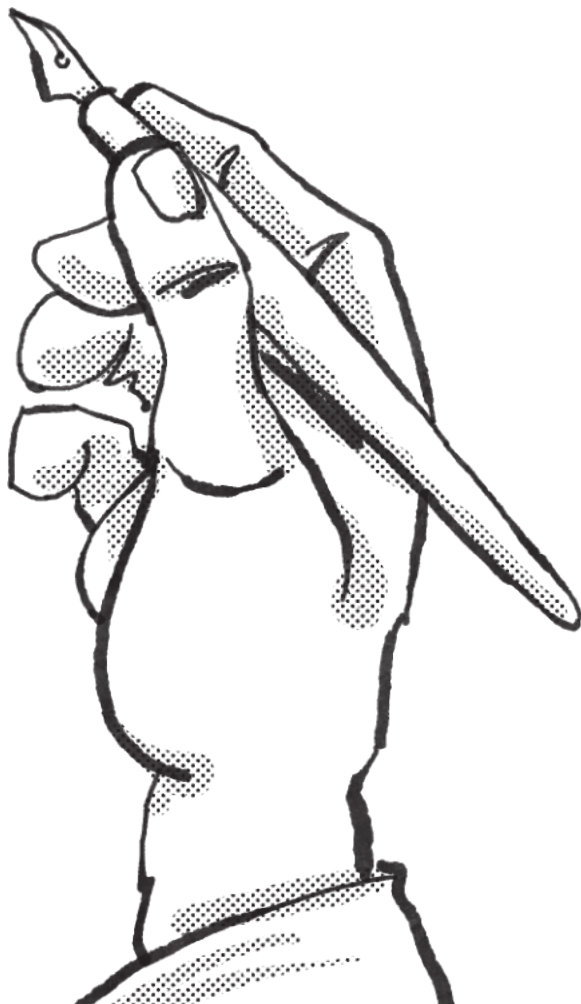

Andreja Četina

Preizkus bralnega razumevanja »labirint«

Navodila za **kolerabo / uporabo / veselje**
in vrednotenje s primeri

Center
Janeza Levca
Ljubljana

Center Janeza Levca Ljubljana

Preizkus bralnega razumevanja »labirint«

Navodila za uporabo in vrednotenje s primeri

Avtorica mag. Andreja Četina

Ilustracije Roman Ražman

Recenzenti Nives Vogrinec, Josip Šerbetar in mag. Gregor Skumavc

Urednik Marjan Žiberna

Oblikovanje in prelom Roman Ražman

Jezikovni pregled Aleksandra Kocmut

Izdal in založil Center Janeza Levca Ljubljana

Zanj dr. Matej Rovšek

Ljubljana, 2025

Publikacija je dostopna na www.centerjanezalevca.si.

Izdajo je sofinancirala Mestna občina Ljubljana.

Katalogni zapis o publikaciji (CIP) pripravili

v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI-ID 240004355](https://nuk.ub.uni-lj.si/COBISS.SI-ID/240004355)

ISBN 978-961-96820-3-6 (PDF)

Vsebina

4	Uvod
6	O branju in bralnem razumevanju
7	Strategije za izboljšanje bralnega razumevanja
9	Preizkus bralnega razumevanja
10	Ravni bralnega razumevanja in pregled raziskav ter norm preizkusa »labirint«
12	Kako pripravimo preizkus bralnega razumevanja »labirint«
18	Navodila za izvajanje preizkusa »labirint«
18	Točkovanje
22	Iz prakse v prakso
24	Viri
27	Priloga: Pripravljeni primeri preizkusa »labirint«

Uvod

Leta 2016 sem se na Izobraževalnem centru Pika udeležila seminarja dr. Branke D. Jurišić z naslovim »Tekočnost branja«. Seminar me je spodbudil, da sem merjenje tekočnosti branja prenesla v razred, kasneje pa sem to prakso delila tudi s sodelavkami. Na Centru Janeza Levca Ljubljana (OE Levstikov trg), kjer sem zaposlena, specialne pedagoginje že od leta 2017 izvajamo merjenja tekočnosti branja.

S sodelavkami smo opazile, da tekočnost branja ne zagotavlja nujno tudi razumevanja prebranega besedila. Ugotovile smo, da nekateri učenci kljub primerni tekočnosti branja na vprašanja o vsebini prebranega podajajo neustrezne odgovore. Spraševale smo se, na kakšen način preveriti razumevanje prebranega besedila, da bi dobile podatke, ki bodo statistično primerljivi med učenci. Dr. Jurišićeva nam je predstavila preizkus bralnega razumevanja »labirint«, ki smo ga začele uporabljati tudi same. Ta preizkus omogoča objektivno in primerljivo oceno razumevanja prebranega besedila ne glede na raznolikost učencev v posameznih razredih.

Spremljanje bralnega razumevanja z omenjenim preizkusom je lahko uporabno tudi za spremljanje in/ali spodbujanje branja. Ta način je med drugim zanimiv tudi zato, ker lahko z njim spremljamo razumevanje besedila ob tistem branju in ker ga lahko izvajamo v skupini, kar je pri delu v razredu posebej dobrodošlo.

V minulih letih se je nabralo kar nekaj gradiva in pripravljenih preizkusov »labirint«, ki so zbrani v tem priročniku. Kljub skrbni pripravi teh preizkusov se pomanjkljivosti in možnosti za izboljšave pogosto pokažejo šele med neposrednim delom z učenci v razredu. Zato je zaželeno, da priročnik postane »živ dokument«, ki se nenehno dopolnjuje ter izpopolnjuje.

Preizkus »labirint« je namenjen vsem učencem za preverjanje in/ali spodbujanje branja ter bralnega razumevanja. S sodelavkami na osnovni šoli s prilagojenim programom z nižjim izobrazbenim standardom (OŠPP NIS) smo preizkus uporabile pri učencih z lažjo motnjo v duševnem razvoju (LMDR) in učencih z motnjo avtističnega spektra (MAS) ter drugimi pridruženimi motnjami. V besedilu zato govorim o učencih s posebnimi potrebami (PP), vendar se vsebina smiselno nanaša tudi na učence rednih osnovnih šol, saj je preizkus splošno uporaben.

Vabim vas, dragi učitelji in specialni pedagogi, da preizkusite vsebine tega priročnika v svojih razredih tako na večinskih OŠ kot na OŠPP in z nami delite svoje predloge ter popravke. Vaše povratne informacije so ključne za možnost izboljšave priročnika in hkrati lahko pripomorejo k dvigu kakovosti dela ter prilagajanju potrebam učencev s posebnimi potrebami. Na Centru Janeza Levca Ljubljana namreč želimo opozoriti strokovno javnost tudi na učence s posebnimi potrebami, med katerimi so tudi učenci z izrazitejšimi bralnimi težavami, ter spodbuditi k spremljanju in raziskovanju njihovega napredka na področju branja.

V prilogi dodajam primere preizkusa »labirint«, ki smo jih s sodelavkami izbrale in jih uporabljamo v posameznih razredih. Pripravljene preizkuse uporabljamo od 5. do 9. razreda v OŠPP NIS. Osnovna besedila smo izbirale med umetnostnimi besedili iz beril za OŠPP NIS.

— **Mag. Andreja Četina**, profesorica defektologije

O branju in bralnem razumevanju

Branje je osnovna veščina, pomembna za uspeh v šoli in življenju. To velja seveda tudi za učence s posebnimi potrebami. Pomaga jim, da so uspešnejši v šoli, doma in v skupnosti, ter jim odpira možnosti za zaposlitev in samostojno življenje.

Za boljše razumevanje prebranega potrebujejo učenci veliko bralnih izkušenj. Vendar pa to lahko predstavlja stres, še posebej za tiste, ki imajo že sicer težave z branjem.

Glavni cilj branja = razumevanje → razumeti sporočilo napisanega besedila.

Glavni cilj učenja bralnega razumevanja je pomagati učencem pridobiti spretnosti, izkušnje in znanje, ki jih potrebujejo, da postanejo uspešni in motivirani bralci ter to znanje uporabijo v vsakdanjem življenju.

Jurišičeva (2017) pravi, da bralec dobro razume prebrano, ko lahko predvidi, o čem govori besedilo, poveže vsebino z že znanimi informacijami, med branjem postavlja vprašanja, preverja svoje razumevanje in povzame, kar je prebral. Nekateri procesi razumevanja temeljijo na tekočnosti branja, drugi pa na jezikovnem razumevanju.

Šuštarjeva (2020) je zbrala raziskave, ki kažejo, da učenci, ki dobro razumejo besedilo, znajo tudi uravnavati svoje razumevanje in uporabljati strategije za reševanje težav. Vendar pa, kot poudarja avtorica, veliko učencev z učnimi težavami nima razvitega metakognitivnega zavedanja ali sposobnosti za učinkovito uporabo strategij bralnega razumevanja.

Učenci s posebnimi potrebami se trudijo razumeti prebrano, vendar si pogosto napačno razlagajo pomen besed, ne razumejo pojmov ali jih napačno povežejo. To lahko povzroča težave in frustracije, tudi če so sicer sposobni razumeti posamezne informacije.

Pomembno je, da se učenci naučijo preverjati svoje razumevanje sproti, med branjem. To vključuje tudi tehnike, kako hitro preleteti besedilo ter kdaj se ustaviti in ponovno prebrati težje dele. Poznavanje in uporaba različnih strategij branja lahko močno izboljšata razumevanje.

Strategije za izboljšanje bralnega razumevanja

Za izboljšanje bralnega razumevanja v okviru modela intervencij pomoči (*angl.* Response to Intervention, RTI) je Milone (2008) predlagal več strategij.

1. **Neposredno poučevanje besedišča:** Učitelji sistematično uvajajo nove besede in izraze, kar učencem pomaga bolje razumeti prebrano besedilo.
2. **Razvijanje ozaveščenosti o strukturi besedila:** Poučevanje učencev o različnih vrstah besedilnih struktur (npr. pripoved, opis, argumentacija) izboljšuje njihovo sposobnost sledenja in razumevanja vsebine.
3. **Uporaba grafičnih organizatorjev:** Vizualna orodja, kot so miselni vzorci ali diagrami, pomagajo učencem organizirati informacije iz besedila in prepoznati ključne ideje.
4. **Spodbujanje postavljanja vprašanj med branjem:** Učenci se učijo aktivno postavljati vprašanja o vsebini besedila, kar spodbuja globlje razumevanje in kritično mišljenje.
5. **Povzemanje prebranega:** Učenci vadijo strnjevanje glavnih idej besedila v lastne besede, kar krepi njihovo sposobnost razumevanja in pomnjenja informacij.

Te strategije so del pristopa »odziv na obravnavo« (*angl.* response to intervention, RTI), ki se osredotoča na zgodnje prepoznavanje in podporo učencem z bralnimi težavami.

Strategije za izboljšanje bralnega razumevanja:

- učenci naj si med seboj postavljajo vprašanja o prebranem,
- obnovijo prebrano besedilo,
- pripovedujejo besedilo po spominu,
- rešujejo preizkus bralnega razumevanja »labirint«, ki ga pripravi učitelj ali učenci sami,
- razložijo, zakaj je izbrana beseda najprimernejša za besedilo,
- če so v skupini bralci različnih starosti ali odrasli, se lahko pogovarjajo o tem, zakaj nekatere besede ne ustrezajo slovničnim pravilom ali pomenu besedila (Milone, 2008).

Tudi odrasli moramo prilagajati svoje bralne strategije glede na naloge. Ko se na primer učimo uporabljati nov računalniški program, na začetku beremo priročnik in se morda soočamo z neznanimi pojmi. Sčasoma, ko se seznanimo s pojmi in strukturo besedila, nam postane vsebina bolj jasna, kar nam pomaga usvojiti uporabo novega računalniškega programa.

Preizkus bralnega razumevanja

Slabo bralno razumevanje pri učencih s PP je lahko posledica več dejavnikov, kot so splošni razvojni zaostanek na področju jezika, nižje sposobnosti povezovanja, pomanjkanje osnovnih bralnih veščin in težave z razumevanjem bolj zapletenih besedil.

V tujini obstaja veliko različnih preizkusov za bralno razumevanje, saj je to pomembno področje v izobraževanju. Preizkusi so prilagojeni različnim starostnim skupinam, jezikom, učnim potrebam in ciljem. Nekateri preizkusi so standardizirani in široko uporabljeni, drugi so neformalni in prilagojeni za specifične situacije.

Preizkus bralnega razumevanja »labirint« (angl. maze) je ocenjevanje, ki temelji na kurikulumu. Ocenjevanje, ki temelji na kurikulumu (angl. Curriculum-Based Measurement, CBM), je preprost, hiter in učinkovit način spremljanja učenčevega napredka pri osnovnih veščinah, kot so branje, pisanje in matematika, z nalogami, ki so neposredno povezane z učnim načrtom.

Omenjeni model je bil razvit pred več kot 20 leti v ZDA. Razvil ga je Stanley Deno na Univerzi v Minnesoti, v šole pa ga je uvedel Gery Germann z željo, da bi učiteljem zagotovili preprosta, natančna in učinkovita orodja za spremljanje dosežkov učencev.

Več informacij o modelih ocenjevanja, ki temeljijo na kurikulumu, je dosegljivih v magistrskem delu Janje Košir (2016).

Kot smo že omenili, so Deno in njegova ekipa raziskovalcev najprej razvili CBM kot del širšega projekta za spremljanje napredka učencev v šolskem sistemu, kar vključuje tudi preizkus »labirint«. To je eden izmed preizkusov, ki temeljijo na učnem načrtu, in omogoča merjenje ter spremljanje bralnega razumevanja. Zasnovan je tako, da učitelju ponudi celovit vpogled v bralne veščine učencev, še posebej kadar obstaja sum na težave z bralnim razumevanjem. Dosežek na preizkusu je izražen v številu pravilno izbranih besed v treh minutah, kar omogoča primerjavo dosežkov med učenci.

»Dobri bralci razumejo sintakso besedila in zlahka najdejo besedo, ki najbolje ustreza smislu stavka in celotnega besedila. Bralci, ki imajo težave, pa pogosto ne zmorejo izbrati besede, ki bi bila tako semantično kot sintaktično pravilna,« pravi Jurišičeva (2017). Preizkus bralnega razu-

mevanja »labirint« pomaga ločiti med tema dvema skupinama bralcev in omogoča merjenje napredka pri tistih, ki se še učijo brati z razumevanjem. Preizkus »labirint« omogoča ocenjevanje bralnega razumevanja na podlagi učnega načrta in je uporaben za načrtovanje ciljev v individualiziranem programu učenca. Učitelji lahko s tem orodjem spremljajo napredek svojih učencev skozi šolsko leto (Stecker, 2004, v Jurišič, 2016).

Ravni bralnega razumevanja in pregled raziskav ter norm preizkusa »labirint«

Preizkus »labirint« omogoča izračun odstotka uspešnosti na podlagi pravilno izbranih besed v besedilu glede na skupno število ponujenih možnosti. Na podlagi rezultata so učenci razvrščeni v eno od treh ravni bralnega razumevanja: frustracijsko, poučevalno ali samostojno.

V tuji literaturi najdemo norme, ki temeljijo na raziskavah. Raziskovalci imajo različne poglede na odstotke, ki določajo meje teh ravni, kar odraža raznolikost v metodah in populacijah, na katerih so bile norme razvite. Nekaj primerov si lahko ogledate v preglednici 1.

Prve norme za preizkus »labirint« so bile oblikovane v raziskavi Guthrieja in sodelavcev (1974), ki so vzpostavili osnovne meje za posamezne ravni branja. Kasnejše študije, kot sta raziskavi Fuchsa in sodelavcev (1993) ter Jenkinsa in Jewella (1993), so te norme nadgradile in prilagodile. Poleg tega je v okviru zgodnjih raziskovalnih projektov, ki so služili razvoju ocenjevalnega sistema DIBELS (*angl.* Dynamic Indicators of Basic Early Literacy Skills), sklop kratkih, enominutnih meritev, namenjenih ocenjevanju osnovnih bralnih spretnosti pri otrocih od vrtca do zaključka osnovne šole. Te meritve pomagajo učiteljem hitro prepoznati učence, ki potrebujejo dodatno podporo pri razvoju bralnih veščin, in spremljati njihov napredek skozi čas. Ti projekti so prispevali k večji standardizaciji in razširjeni uporabi preizkusa v šolskih sistemih po svetu. Norme, razvite na podlagi teh raziskav, so danes pomemben del uporabe preizkusa »labirint« za spremljanje napredka pri bralnem razumevanju, saj omogočajo uporabo ustreznih pedagoških strategij (Torlakovic, 2019).

Samostojna raven: 85–100 %

Raven poučevanja: 60–84 %

Frustracijska raven: pod 60 %

Preglednica 1. Ravni bralnega razumevanja. (Povzeto po Guthrie, 1974, v Torlakovic, 2019.)

Raziskovalni viri	Frustracijska raven	Raven poučevanja	Samostojna raven
Guthrie, 1974	pod 60 %	60–84 %	85–100 %
Ravni bralnega razumevanja (Parker, Hasbrouck, Tindal, 1992)	Približno 50 %	Približno 75 %	90 % in več
Feely, 1975	75 % ali manj	80–90 %	90 % in več
Harris & Sipay, 1985	pod 90 %	90 % in več	

Preglednica 2. Prikaz pregleda normativnih vrednosti iz različnih raziskav. (Povzeto po Torlakovic, 2019.)

V strokovni literaturi najdemo različne strukture za ocenjevanje bralnega razumevanja, ki lahko temeljijo na različnih pristopih, kot so:

1. Tri stopnje bralnega razumevanja

- **Dobesedno razumevanje:** Bralec razume osnovna dejstva in informacije iz besedila. Gre za prepoznavanje ključnih informacij brez globlje analize. Bralci si zapomnijo podatke, kot so datumi, imena in dejstva.
- **Posredno razumevanje ali razumevanje s sklepanjem:** Bralec lahko predvidi skrite pomen, sklepa o informacijah, ki niso neposredno navedene, in povezuje obstoječa znanja z novimi podatki.
- **Kritično razumevanje:** Bralec lahko ocenjuje vsebino besedila, ločuje dejstva od mnenj, analizira motive avtorja ter razume kontekst.

2. Modeli za ocenjevanje ravni bralnega razumevanja

Večnivojski modeli, ki sledijo stopnjam učenja. Na primer:

- **Osnovna raven:** Bralci razumejo osnovne informacije, a ne prepoznajo globljih pomenov.
- **Srednja raven:** Bralci so sposobni sklepanja, a imajo težave s kritičnim razmišljanjem.
- **Napredna raven:** Bralci se lotijo analize in sinteze ter so sposobni presoati in oblikovati mnenja o vsebini.

3. Razvrstitev bralcev glede na veščine, ki so ključni elementi za bralno razumevanje:

- tekočnost,
- poznavanje besedišča,
- zahtevnost besedila.

Raziskave na področju bralne pismenosti uporabljajo različne pristope, prilagojene specifičnim ciljem in kontekstu. Med ključnimi orodji za diagnosticiranje bralnih težav so neformalne bralne lestvice, ki omogočajo prilagodljivo in poglobljeno analizo bralnega razumevanja. Te metode učiteljem nudijo smernice za prilagajanje učnih strategij glede na individualne potrebe učencev, s poudarkom na praktični uporabi v razredu za izboljšanje bralnega razumevanja in splošne bralne pismenosti.

Kako pripravimo preizkus bralnega razumevanja »labirint«

Preizkus »labirint« ima natančno določen postopek izvedbe in merila za vrednotenje, ki se jih moramo dosledno držati, saj je to ključno za zanesljivost podatkov.

Navodila za izvedbo in vrednotenje preizkusa »labirint« smo povzeli iz del več avtorjev, med njimi Fuchs in Fuchs (2011), Hosp, Hosp in Howell (2016) ter Wright (1992). Ti avtorji so prispevali k razvoju in standardizaciji postopkov za uporabo preizkusa »labirint« pri spremljanju napredka v bralni pismenosti.

Dosledno upoštevanje navodil je ključno za zanesljivo izvajanje in vrednotenje preizkusa »labirint«, kar omogoča pridobitev natančnih podatkov za podporo učnemu procesu in prilagoditev poučevanja glede na potrebe učencev.

Preizkus lahko pripravimo sami.

Najprej izberemo **besedilo** (npr. iz šolskega berila), ki je na ravni določenega razreda oziroma na učenčevi ravni branja. Strokovnjaki priporočajo izbor umetnostnih besedil, pri čemer se učitelji opirajo na svoje pedagoške občutke in izkušnje, učne načrte in učne cilje ter izbirajo besedila, ki so zanimiva in raznolika. Čeprav se v praksi pogosteje uporabljajo šolska berila, lahko učitelji besedila izbirajo tudi iz različnih drugih virov, kot so revije, časopisi, knjige in učbeniki. Glavno vodilo pri izboru naj bo, da je besedilo primerno za večino učencev v razredu.

Po prvem stavku je vsaka sedma beseda v besedilu posebej označena – tej besedi sta dodani še dve drugi. Učenec izbere in ustrezno označi pravilno besedo.

1. Ena beseda naj bo **slušno oz. vizualno podobna pravilni besedi**, npr.
  - *most* in *mož*,
  - *pogovarjati* in *pogajati*,
  - *lepo* in *leto*,
  - *sonce* in *srce*,
  - *petje* in *pletje*,
  - *miza* in *misa*.
2. Druga beseda naj se bolj **razlikuje** – tako slušno kot tudi pomensko, npr.:
  - k besedi *sonce* dodamo besedo *traktor*,
  - k besedi *petje* besedo *klobuk*,
  - k besedi *most* besedo *kava*,
  - k besedi *pogovarjati* besedo *žirafa*,
  - k besedi *lepo* besedo *danes*,
  - k besedi *miza* besedo *drevo*.

Te možnosti pomagajo učencem prepoznati prave besede v povedi in razvijati bralno razumevanje.

Obseg besedila je običajno med 150 in 400 besed.

Čas	Izvajanje	Dosežki
3 minute	individualno, majhne skupine ali celoten razred	število pravilnih odgovorov

Preglednica 3. Navodila za izvajanje preizkusa »labirint«.

Preizkus razumevanja branja – generator preizkusa »labirint«

Pri izdelovanju besedil za merjenje razumevanja branja s pomočjo preizkusa »labirint« si lahko pomagata tudi s spletno aplikacijo »generator preizkusa 'labirint'« (*angl.* Test of Reading Comprehension – Maze Passage Generator).

V predvideno polje vnesite ali prilepite odlomek, ki ga želite pretvoriti. Po želji lahko vnesete tudi avtorja in/ali naslov odlomka. Pretvornik odlomkov je prosto dostopen na spletni povezavi:

<https://www.interventioncentral.org/teacher-resources/test-of-reading-comprehension>

Generator vam med možnimi odgovori v preizkusu »labirint« ponudi izbiro med tremi možnostmi besed. Prva možnost je za nas žal neuporabna, saj izbira iz osnovnega seznama pogostih angleških besed. Za nas sta uporabni ostali dve možnosti:

- izbira besed, ki so naključno izbrane iz vašega odlomka. To je lahko dobra izbira za bolj tehnično besedilo, da se zagotovi skladnost izbire besed s celotno vsebino odlomka,
- izbira besed iz vašega lastnega seznama besed. Vnesete lahko lasten seznam besed, ki jih bo aplikacija uporabila pri izbiri besed za pripravo preizkusa »labirint«.

Tako dobite PDF-dokument, kjer je besedilo zapisano v obliki lista za učitelja z rešitvami in lista za učence.

Ker je generator preizkusa »labirint« narejen za ameriški trg oz. angleško govorno področje, ima za naše potrebe določene pomanjkljivosti. Pri pretvorbi besedil v PDF dokument namreč črko č pretvori v znak za vprašaj (?), pa tudi možnost »izbira naključnih besed iz odlomka (*angl.* »words selected randomly from your passage«) ni optimalna – nekatere besede so lahko napačne, take, kakršnih slovenski jezik sploh ne obsega. Vendar nam generator pri pripravi preizkusa »labirint« lahko močno olajša delo: prepozna prvi stavek in ga pusti nespremenjenega, prešteje in označi vsako sedmo besedo, za učitelje pripravi list z rešitvami, pomaga pri izboru besed.

Svetujemo, da besedilo, ki ste ga pripravili z generatorjem preizkusa, prenesete iz PDF-dokumenta v urejevalnik besedila (Word) in ga primerno uredite, saj bi bile omenjene pretvorbe črke č za učenca lahko moteče, prav tako pa morate tudi popraviti morebitne napačne ali slabo izbrane besede, ki jih generator predlaga.

Title
O DECKU, KI JE JEZDIL O

Author
Leopold Suhodolčan

Passage
po ograji.
»Oh, imam hlače iz najmočnejšega blaga.«
»Pa nevarno je,« sem rekel.
»Zame že ne!« se je postavil in skočil iz sedla.
Nato je stekel pred mano po stopnicah in znova zajahal strmo ograjo.
»Pa če na koncu le zletiš z ograje?« sem še poskusil.
»Saj to ni ograja!« me je zavrnil. »To je najhitrejši kavbojski konj!« Ne zameri,« sem skomignil z rameni, »a ne vem, kaj mi je danes, da sem zamenjal konja z ograjo.«
Ko sem ga naslednji dan našel na drugi ograji, sem bil že bolj previden in sem vprašal: »Še jezdiš konja?« »O, ne! Divjega bizona!«
Samo na široko sem odprl oči, rekel pa nisem nič več. Tudi ne, ko je jezdit slona, kamelo, bivola in sploh vse divje konje.
Nekega dne pa je glasno klical z visoke ograje.
»Ne upa si dol,« so povedali otroci, ki so se zbrali ob ograji.
»Ah, danes jezdiš žirafa, ko si tako visoko?« sem mu smeje se zaklical.
Deček je jokaje prikimal. »Kar skoči na tla, saj ta žirafa sploh ni tako visoka!« sem mu prigovarjal.

Word Count: 0 (Min: 20 Max: 900)

☐ Remove all line breaks to create a single-paragraph passage

Distractor Source
Select the source that the Maze passage will use to select distractors for choice items:

☐ Basic list of common English words [?]
☒ Words selected randomly from your passage [?]
☐ Enter your own word list [?]

Previous Next

Preglednica 4. Generator »labirint« – priprava besedil s pomočjo spletne aplikacije.

Maze Passage Generator

Previous

Next

Step 2 of 3

Directions: Below you will see the original words (in boldface) selected from every seventh word in the passage that are to be incorporated into response items. Next to each original word in bold appear two foils highlighted in red selected by the application to be displayed in random order to fit out a Maze 3-word response item.

Compare each boldface original word to the pair of foils that appears next to it in parentheses. If either of the two foils in a pair could actually make sense if substituted for the original word, that foil needs to be replaced.

To replace any of the foils that appear in red highlight, simply click the cursor once over a specific pair of foils. New foils will appear to replace them while the remainder of the document remains unchanged. Continue this process until you are confident that no foils make semantic sense in context in the paragraph.

When you are ready to go to the next screen, click the NEXT button.

Passage

Edit Distractors by Hand

Vem za dečka, ki je dan in noč jezdil ograje, podnevi naše in sosedove, ponoči sanjske. Tako smo mislili mi, sam pa **je** (**drugi konje**) mislil drugače.

»Ali veš, da si **lahko** (**bolj ne**) strgaš hlače?« sem ga posvaril, ko **mi** (**kamelo vse**) je prijezdil naproti po ograji.

»Oh, **imam** (**za zavrnil**) hlače iz najmočnejšega blaga.«

»Pa nevarno **je** (**pred jezdi**),« sem rekel.

»Zame že ne!« se **je** (**prijezdil slona**) postavil in skočil iz sedla.

Nato **je** (**sam ograja**) stekel pred mano po stopnicah in **znova** (**ograji ramen**) zajahal strmo ograjo.

»Pa če na **koncu** (**nekega ki**) le zletiš z ograje?« sem še **poskusil** (**se z**).

»Saj to ni ograja!« me je **zavrnil** (**da bizona**). »To je najhitrejši kavbojski konj!« »Ne **zameri** (**o zame**),« sem skomignil z rameni, »a ne **vem** (**zbrali so**), kaj mi je danes, da sem **zamenjal** (**dne strmo**) konja z ograjo.«

Ko sem ga **naslednji** (**visoka ah**) dan našel na drugi ograji, sem **bil** (**ga o**) že bolj previden in sem vprašal: »**Še** (**Le I**) jezdíš konja?« »O, ne! Divjega bizona!«

Samo (**rekel podnevi**) na široko sem odprl oči, rekel **pa** (**stopnicah tako**) nisem nič več. Tudi ne, ko **je** (**a previden**) jezdil slona, kamelo, bivola in sploh **vse** (**iroko ek**) divje konje.

Nekega dne pa je **glasno** (**sko ko**) klical z visoke ograje.

»Ne upa **si** (**oh misli**) dol,« so povedali otroci, ki so **se** (**ega nevarno**) zbrali ob ograji.

»Ah, danes jezdíš **žirafa** (**Tla Konja**), ko si tako visoko?« sem mu **smej** (**sem po**) se zakical.

Deček je jokaje prikimal. »**Kar** (**misli samo**) skoči na tla, saj ta žirafa **sploh** (**bivola znova**) ni tako visoka!« sem mu prigovarjal.

Previous

Next

Preglednica 5. Generator »labirint« – priprava besedil s pomočjo spletne aplikacije.

Leopold Suhodolčan - O dečku, ki je jezdil ograje

Vem za dečka, ki je dan in noč jezdil ograje, podnevi naše in sosedove, ponoči sanjske.

Tako smo mislili mi, sam pa **je / morali / jed** mislil drugače.

»Ali veš, da si **ograj / lahko / nebo** strgaš hlače?« sem ga posvaril, ko **mi / mir / smeti** je prijezdil naproti po ograji.

»Oh, **imam / ime / ponoči** hlače iz najmočnejšega blaga.«

»Pa nevarno **koš / jez / je**,« sem rekel.

»Zame že ne!« se **oh / je / jež** postavil in skočil iz sedla.

Nato **je / ni / visoka** stekel pred mano po stopnicah in **bizona / znoj / znova** zajahal strmo ograjo.

»Pa če na **loncu / koncu / imam** le zletiš z ograje?« sem še **poskusil / tako / nabrusil**.

»Saj to ni ograja!« me je **zameril / zavrnil / kamelo**. »To je najhitrejši kavbojski konj!

»Ne **zameri / odmeri / ramen**,« sem skomignil z rameni, »a ne **ven / bizona / vem**, kaj mi je danes, da sem **zamenjal / znamenje / visoke** konja z ograjo.«

Ko sem ga **divjega / naslednji / sladni** dan našel na drugi ograji, sem **bilo / si / bil** že bolj previden in sem vprašal: »**Sedla / Šema / Še** jezdíš konja?« »O, ne! Divjega bizona!«

List za učenca

Leopold Suhodolčan - O dečku, ki je jezdil ograje

Vem za dečka, ki je dan in noč jezdil ograje, podnevi naše in sosedove, ponoči sanjske.

Tako smo mislili mi, sam pa **je** mislil drugače.

»Ali veš, da si **lahko** strgaš hlače?« sem ga posvaril, ko **mi** je prijezdil naproti po ograji.

»Oh, **imam** hlače iz najmočnejšega blaga.«

»Pa nevarno **je**,« sem rekel.

»Zame že ne!« se **je** postavil in skočil iz sedla.

Nato **je** stekel pred mano po stopnicah in **znova** zajahal strmo ograjo.

»Pa če na **koncu** le zletiš z ograje?« sem še **poskusil**.

»Saj to ni ograja!« me je **zavrnil**. »To je najhitrejši kavbojski konj!« »Ne **zameri**,« sem skomignil z rameni, »a ne **vem**, kaj mi je danes, da sem **zamenjal** konja z ograjo.«

Ko sem ga **naslednji** dan našel na drugi ograji, sem **bil** že bolj previden in sem vprašal:

»**Še** jezdíš konja?« »O, ne! Divjega bizona!«

List za učitelja

Preglednica 6. Preizkus »labirint« za učence in učitelja.

Navodilo, ki ga učitelj poda učencem:

»Danes boš prebral/-a posebno vrsto zgodbe. Nekatere besede v zgodbi so bile zamenjane s tremi besedami. Odloči se in izberi, katera beseda med temi tremi najbolj ustreza vsebini zgodbe. Obkroži besedo, ki je po tvojem mnenju najbolj pravilna.«

Navodila za izvajanje preizkusa »labirint«

1. **Priprava besedila:** Izberite ustrezno besedilo glede na starost in sposobnosti učencev.
2. **Priprava preizkusa »labirint«:** V besedilu vsaki sedmi besedi dodajte še dve dodatni (moteči) besedi (distraktorja), od katerih naj ji bo ena slušno oz. vizualno podobna, druga pa naj se od nje razlikuje tako slušno kot tudi pomensko.
3. **Navodila učencem:** Pojasnite učencem, da morajo izbrati besedo, ki najbolj dopolnjuje pomen besedila.
4. **Časovna omejitev:** 3 min. / tiho branje.
5. **Točkovanje / ocenjevanje:** Preverite odgovore in analizirajte rezultate.
6. Če preizkusa niste še nikoli izvedli, je priporočljivo, da **pri prvem merjenju** opravimo tri preizkušnje in upoštevamo mediano; kasneje lahko opravimo le eno preizkušnjo.

Točkovanje

Tako smo mislili mi, sam pa je / morali / jed mislil drugače.

»Ali veš, da si ograjo / lahko / nebo strgaš hlače?« sem ga posvaril, ko mi / mir / smeti je prijezdil naproti po ograji.

»Oh, imam / ime / ponoči hlače iz najmočnejšega blaga.«

»Pa nevarno koš / jez / je« sem rekel.

Preizkus »labirint« je enostaven za točkovanje, saj se osredotoča na pravilno izbrane odgovore v določenem času. Tukaj je opisan natančen postopek:

1. Kaj se šteje kot pravilni odgovor?

- **Pravilni odgovor** je beseda, ki jo učenec izbere, da pravilno dopolni pomen stavka v besedilu.
- Učenci izbirajo med tremi ponujenimi možnostmi, pri čemer sta dve napačni, ena pa pravilna.

Primer ovrednotene povedi iz preizkusa

2. Kaj se šteje kot napačni odgovor?

- Napačni odgovor je vsaka izbrana beseda, ki ne ustreza pomenu stavka.
- Če učenec preskoči izbiro (pusti prazno), se to šteje za napačni odgovor.

3. Postopek točkovanja:

1. Pravilni odgovori:

- Preštejte vse pravilne odgovore (pravilno izbrane besede) v besedilu.

2. Napačni odgovori:

- Preštejte vse napačne odgovore, vključno s preskočenimi besedami.

3. Končni rezultat:

- Od skupnega števila pravih odgovorov odštejte število napačnih odgovorov.

Formula: Končni rezultat = pravilni odgovori – napačni odgovori

4. Primer točkovanja:

- Besedilo vsebuje 20 primerov, kjer je treba izbrati pravilno besedo.
- Učenec v 3 minutah pravilno izbere 15 odgovorov.
- Učenec naredi 3 napake (izbere napačne besede) in 2 prostora pusti prazna.

Izračun rezultata:

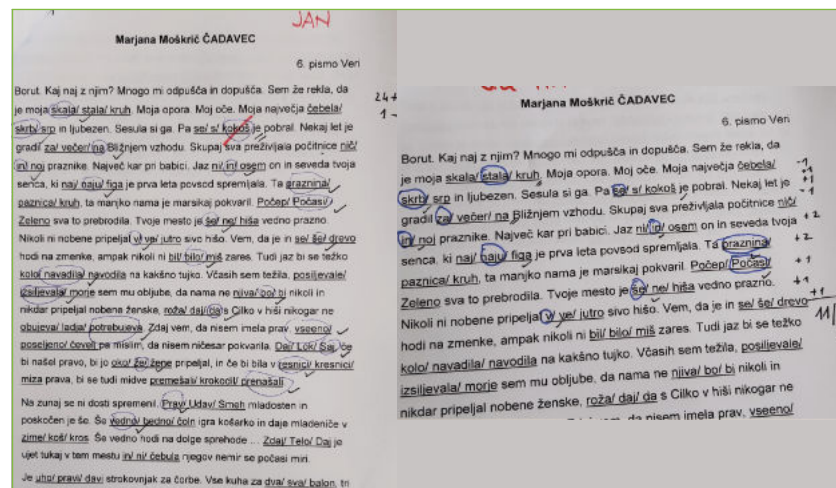
Pravilni odgovori = 15

Napačni odgovori = 3 + 2 = 5

Končni rezultat = 15 – 5 = 10

5. Dodatne informacije:

- **Natančnost:** Učenci morajo delati hitro, a tudi natančno, saj napačni odgovori znižujejo njihov rezultat.
- **Časovna omejitev:** Preizkus traja točno 3 minute; rezultati temeljijo na odgovorih, ki jih učenec doseže v tem časovnem okviru. Če učenec ne dokonča celotnega besedila, to ne vpliva negativno na njegov rezultat. Točkujete se le tisti odgovori, ki jih je poskusil rešiti.
- Način, ki vključuje **odštevanje napačnih odgovorov od pravih**, se pogosto uporablja v raziskovalni in pedagoški praksi, ker:
  1. **spodbuja natančnost:** učenci so motivirani za premišljeno izbiro, in ne za naključno ugibanje, saj napačni odgovori znižajo končni rezultat;
  2. **preprečuje »nagibanje« rezultata navzgor:** če bi šteli le pravilne odgovore, bi lahko naključno ugibanje izboljšalo rezultat, kar bi zmanjšalo zanesljivost preizkusa;
  3. **ohranja preprosto točkovanje:** metoda je preprosta za učitelje in omogoča hitro analizo rezultatov.
- **Pri prvem merjenju opravimo 3 preizkuse in upoštevamo mediano.** Kasneje, ko učenci že poznajo preizkus »labirint«, lahko opravimo le eno preizkušnjo.
- Pri ocenjevanju preizkusa »labirint« se običajno uporablja metoda, kjer se od števila pravih odgovorov odšteje določen delež napačnih odgovorov, da se zmanjša vpliv ugibanja. Če ta izračun privede do **negativnega rezultata**, je to lahko znak resnih težav pri učenčevem bralnem razumevanju.
- V določenih različicah testa se ocenjevanje ustavi po treh zaporednih napakah. Negativen rezultat lahko kaže na potrebo po dodatni podpori ali prilagoditvah v poučevanju. **Če učenec izbere več napačnih kot pravih odgovorov**, strokovnjaki priporočajo naslednje ukrepe:
  - **Analiza napak:** Podrobno je treba preučiti vrsto napak, ki jih učenec dela, da bi razumeli vzorce in morebitne težave pri bralnem razumevanju.
  - **Podpora:** Učencu je treba nuditi individualno podporo na področju branja in bralnega razumevanja.

Preglednica 7. Primer točkovanja preizkusa »labirint« (osebni arhiv avtorice).

Če učenec zaključi preizkus v manj kot treh minutah, je treba njegov rezultat proporcionalno preračunati na celoten triminutni čas.

1. Ko učenec konča, je treba zabeležiti čas in prešteti pravilne odgovore. Na primer: učenec je končal preizkus v 2 minutah in pravilno obkrožil 12 besed.
2. Pretvorite čas, porabljen v sekundah. (2 minuti = 120 sekund)
3. Število sekund delite s številom odgovorov. ($120/12 = 10$ sekund na odgovor)
4. Izračunajte število sekund v polnih 3 minutah. (3 minute = 180 sekund)
5. Število »polnih« sekund (180) delite z izračunano vrednostjo iz koraka 3. ($180 \text{ sekund} / 10 \text{ sekund na odgovor} = 18 \text{ odgovorov}$)

Tako dobimo proporcionalno prilagojen rezultat za standardni triminutni čas.

Iz prakse v prakso

Od leta 2017 smo na naši šoli preverjali bralno razumevanje trikrat letno in pri tem uporabljali preizkus »labirint«. To obdobje nam je prineslo dragocene izkušnje in nova spoznanja. Kljub temu nas učenci v razredu vedno znova opozarjajo na morebitne pomanjkljivosti pri uporabi in pripravi tega orodja.

S skrbnim upoštevanjem navodil in prilagajanjem pristopov lahko izboljšamo učinkovitost preizkusa »labirint« ter bolje podpiramo razvoj bralnih veščin predvsem pri učencih s posebnimi potrebami.

Pri uporabi preizkusa »labirint« za ocenjevanje bralnega razumevanja se učitelji in izvajalci po svetu srečujejo z različnimi izzivi. Na zanesljivost rezultatov preizkusa lahko vpliva več dejavnikov:

Različne stopnje težavnosti besedil

Pomembno je, da učitelji izberejo primerna besedila, ki so prilagojena učenčevim kognitivnim sposobnostim, da bo merjenje resnično pokazalo njihovo znanje, in ne le težavnosti besedila. Učenci z različnimi sposobnostmi lahko različno dojemajo težavnost besedil.

Kulturna in jezikovna raznolikost

Učenci, ki prihajajo iz različnih kulturnih in jezikovnih okolij, lahko določene izraze ali vsebine razumejo različno. Besedila, ki se zdijo enostavna eni skupini, so lahko za drugo zahtevnejša, saj morda ne poznajo kulturnega konteksta ali določenih besednih zvez.

Motivacija učencev

Učenci nimajo enake želje po reševanju nalog. Če učenca besedilo ne pritegne ali mu je naloga pretežka, se lahko zgodi, da ne bo vložil pravega truda. To pomeni, da rezultati morda ne bodo odražali njegovih resničnih sposobnosti, ampak le stopnjo njegove motivacije.

Časovna omejitev

Vsi učenci ne berejo enako hitro. Standardizirani časovni okvirji lahko nekaterim omogočijo, da pokažejo vse svoje znanje, medtem ko bodo drugi zaradi pritiska časa manj uspešni. Pomembno je, da smo pri interpretaciji rezultatov pozorni tudi na ta dejavnik.

Priporočila za izvajanje preizkusa »labirint«

Ustrezna izbira besedil

Zelo pomembno je, da izberemo besedila, ki so primerna starosti in zmožnosti učencev. Pretežka ali prelahka besedila lahko vplivajo na zanesljivost rezultatov. Učitelji moramo zato skrbno izbrati besedila, ki upoštevajo te dejavnike, da zagotovimo veljavnost in zanesljivost preizkusa ter pridobimo natančne podatke o bralnem razumevanju učencev. Zato svetujemo, da se učitelji odločajo za besedila, ki so primerna za večino učencev v razredu in zagotavljajo ravnovesje med izzivom in razumljivostjo. Izbirajo naj besedila, ki so v skladu z učnim načrtom in učnimi cilji. Zlasti učiteljem začetnikom svetujemo, da se naslanjajo na preverjena šolska gradiva, kot so berila, kasneje pa lahko uporabijo tudi druge vire, kot so otroška literatura in revije.

Spodbujanje in motivacija

V razredu moramo ustvariti spodbudno učno okolje in učencem pojasniti pomen omenjenega preizkusa. Na učenčevo uspešnost ter angažiranost lahko pozitivno vplivamo tudi z izbiro zanimivih in relevantnih tem. Prednost dajemo besedilom, ki so smiselna, zanimiva ter povezana z interesi in izkušnjami učencev.

Kako in kdaj ukrepati?

Verjetno se vam postavlja vprašanje, kako določiti, kateri so tisti učenci v razredu, ki potrebujejo dodatno podporo in pomoč. Kakšno odstopanje zahteva takojšnje ukrepanje in kako določiti realne cilje v individualiziranem programu? Žal na to vprašanje še nimamo ustreznega odgovora. Odločitev o tem temelji na presoji učitelja in njegovih izkušnjah.

V Sloveniji za zdaj nimamo dostopnih veljavnih norm na nacionalni ravni.

- Fuchs, L. S., in Fuchs, D. (2008). *Using CBM for Progress Monitoring in Reading*. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED519252.pdf> (pridobljeno: 14. 7. 2024)
- Hosp, M. K., Hosp, J. L. in Howell, K. W. (2016). *The ABCs of CBM (2. izd.). A practical guide to curriculum-based measurement*. The Guilford Press.
- Jenko, N. (2015). Sistematičnost in postopnost pri načrtovanju nalog bralnega razumevanja za učence v prilagojenem programu z nižjim izobrazbenim standardom. *Specialna in rehabilitacijska pedagogika*, 23(1), 58–69. <http://www.sous-slo.net/pregled-izdanih-revij/>
- Jenko, N. (2016). *Struktura in razvoj bralne pismenosti učencev v prilagojenem programu z nižjim izobrazbenim standardom* [doktorska disertacija]. Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta. <http://pefprints.pef.uni-lj.si/3973/> (pridobljeno: 22. 7. 2021)
- Jurišić, B. D. (2016). *Tekočnost branja: merjenje in spremljanje [gradivo za učitelje]*. Izobraževalni Center Pika, Center Janeza Levca Ljubljana. <https://icpika.si/gradiva-za-strokovnjake/e-gradivo-tekocnost-branja-merjenje-in-spremljanje/> (pridobljeno: 22. 7. 2021)
- Jurišić, B. D. (2017). *Preizkus razumevanja branja – labirint, 45. e-svetovanje*. Izobraževalni center Pika, Center Janeza Levca Ljubljana. <https://icpika.si/gradiva-za-strokovnjake/45.-e-svetovanje-Preizkus-razumevanja-branja-labirint> (pridobljeno: 22. 7. 2021)
- Jurišić, B. D. (2017). *Merjenje tekočnosti branja – izbor besedil, 39. e-svetovanje*. Izobraževalni Center Pika, Center Janeza Levca Ljubljana. <https://icpika.si/gradiva-za-strokovnjake/39-odgovorili-smo-merjenje-tekocnosti-branja-izbor-besedil/> (pridobljeno: 22. 7. 2021)
- Košir, J. (2011). Formativno ocenjevanje in spremljanje učnega napredka, ki temelji na kurikulu. *V Učenci z učnimi težavami – Prepoznavanje in diagnostično ocenjevanje* (ur. Lidija Magajna in Marija Velikonja). Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani. https://www.ucne-tezave.si/files/2016/10/2_Prepoznavanje.pdf
- Košir, J. (2016). *Formativni preizkus tekočnosti branja v petstopenjskem modelu pomoči za učence z učnimi težavami* [magistrsko delo]. Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta. <http://pefprints.pef.uni-lj.si/id/eprint/3862>
- Milone, M. (2008). *Core Reading Maze Comprehension Test*. Academic Therapy Publications. <https://evelinastrela.wordpress.com/wp-content/uploads/2016/12/maze-comprehension-1.pdf>
- Shinn, M., in Shinn, M. (2002). *AIMSweb Training Workbook: Administration and Scoring of Reading Curriculum-Based Measurement (R-CBM) for Use in General Outcome Measurement*. <https://www.wssd.k12.pa.us/Downloads/AdminandScoringMAZE%20Training%20Workbook.pdf>
- Šuštar, A. (2020). *Razvoj bralnega razumevanja po modelu »sodelovalnega strateškega branja« pri učenki z disleksijo* [magistrsko delo]. Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta. <http://pefprints.pef.uni-lj.si/6377/>

- Torlakovic, E., in Balajthy, E. (2019). *Using Maze Assessment in the Classroom. Development and Evaluation Research in Education Inc*. <https://www.brightfishlearning.com/wp-content/uploads/Maze-White-Paper-final.pdf>
- Wright, J. (1992). *Curriculum-based measurement: A manual for teachers*. Syracuse (NY) City Schools. <http://www.jimwrightonline.com/pdfdocs/cbaManual.pdf>

Pripravljene primeri preizkusa »labirint«

Preizkus »labirint« lahko brez težav pripravimo tudi sami, in sicer izberemo besedilo, ki ustreza ravni določenega razreda OŠ oziroma bralni ravni učenca.

Da bo začetek lažji, dodajam po tri pripravljene preizkuse, ki jih izvajamo trikrat letno (jeseni, pozimi in spomladi) za posamezni razred (5.–9. razred). Priloženi preizkusi »labirint« so bili prvotno namenjeni učenecem prilagojenega programa z nižjim izobrazbenim standardom. Osnovna besedila so umetnostna in so bila izbrana iz beril za ta program. Učitelji v rednih OŠ lahko po lastni presoji izberejo te preizkuse in jih uporabijo pri svojem pouku.

Priložene preizkuse »labirint« lahko po potrebi spremenite in prilagodite glede na raven bralnih sposobnosti svojih učencev.

Poleg pripravljenega preizkusa »labirint« je dodano tudi besedilo z rešitvami za učitelja. Slednje je učitelju v pomoč pri točkovanju pravih odgovorov.

Vsa priložena besedila najdete v berilih za OŠPP NIS. Objavljena so z dovoljenjem založnika, Zavoda Republike Slovenije za šolstvo.

Berila:

Gajšek, M. (2007). *Pozdravljena, mladost: Berilo za 9. razred osnovne šole: Prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom*. Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Jamnik, M., Mrlak, E., in Vališer, A. (2014). *Poleti z menoj med besede 8: Berilo za 8. razred osnovne šole: Prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom*. Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Mrlak, E., in Vališer, A. (2007). *Poleti z menoj med besede 7: Berilo za 7. razred osnovne šole: Prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom*. Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Ferlinc, I., in Modrič, N. (2010). *Domišljijski svet mavričnih besed: Berilo za 6. razred osnovne šole: Prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom*. Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Lušina, I. (2009). *Branje kot čudežno potovanje: Berilo za 5. razred osnovne šole: Prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom*. Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Desa Muck

TEST IZ SPRETNOSTNEGA LAGANJA

Čeprav je močno pazila, da ni šla nikoli s starši po cesti (k sreči so zelo redko sploh kam šli), je nekega dne v decembru skorajda zabredla v resne težave. Z mamó in očetom so na **tržnici / radovedno / držnici** kupovali novoletno jelko, ko je otrpnila **ravnilo / ob / obisk** pogledu na velikanko Slavko, ki je **koča / prodirala / pobirala** proti njej, mendrajoč pod seboj smrečice. **Nič / Ob / Pič** na svetu je ne bi zaustavilo, **dan / grad / da** ne bi stekla v objem svoji **čuditi / plašč / čudoviti** novi bogataški sošolki. In morda je **kje / kegelj / okno** v bližini tudi čudovita bogataška mama? **Ne / Krt / Še** preden je Suzi utegnila karkoli ukreniti, **jed / trgovina / je** bila Slava že pri njej. »Uau, **super / kufer / roka**, da se srečamo, ne?« Suzi je **ampak / voz / v** mrzlem decembrskem dnevu postalo vroče po **vsem / brez / vseh** telesu. Boleče se je zavedla svoje **mame / name / ovratnik** poleg sebe: debela, v pošvedranih škornjih, **ven / dan / v** starem, oguljenem sivem zimskem plašču s **sprijetim / popitim / mizo** umetnim krznom na ovratniku je premetavala **smrečice / zadovoljno / brčice** in se prepirala s trgovcem. Oče **se / senca / grad** je pijano majal poleg mame, pol **manjši** od nje, izžet in z rdečimi, **zgaranimi / zgaga / tele** rokami, ki se jih je gotovo **vid / videlo / ptica** celo z gradu, ki je vstajal **iz / izi / metla** megle nad njimi. Slava je radovedno **škarje / škilila / kozarec** proti njima. Suzi jo je potegnila **vstran / vzhod / hiša**. »To sta naša služkinja Angelca in **vedro / njegov / njen** mož Polde. Mama je rekla, naj **zob / grom / grem** z njima po jelko. Bogve, kakšno trapasto / koza / trikotnik drevo bi prinesla domov. A veš, **kozolec / ne / da** sva se z mamico ravno danes **pogovarjali / roža / pogajali** o tebi? Mama ima prekrasno broško, **morda / ki / proti** bi se prelepo podala k tvojim lesen / bogata / lasem! Rekla je, naj te vprašam, če **testo / se / seno** ti ne bi zdelo zamalo ...« In **zoprnulja / mamico / zob** Slavka je v trenutku pozabila na ognjeno / ogenj / uho debeluško, ki se je drla na **prepirala / prodajalca / reka** smrečic, in na njenega zgaranega, zapitega **moža / mreža / vreme**, in zadovoljno odkorakala.

Desa Muck

TEST IZ SPRETNOSTNEGA LAGANJA

Čeprav je močno pazila, da ni šla nikoli s starši po cesti (k sreči so zelo redko sploh kam šli), je nekega dne v decembru skorajda zabredla v resne težave. Z mamó in očetom so na **tržnici** kupovali novoletno jelko, ko je otrpnila **ob** pogledu na velikanko Slavko, ki je **prodirala** proti njej, mendrajoč pod seboj smrečice. **Nič** na svetu je ne bi zaustavilo, **da** ne bi stekla v objem svoji **čudoviti** novi bogataški sošolki. In morda je **kje** v bližini tudi čudovita bogataška mama? **Še** preden je Suzi utegnila karkoli ukreniti, **je** bila Slava že pri njej. »Uau, **super**, da se srečamo, ne?« Suzi je **v** mrzlem decembrskem dnevu postalo vroče po **vsem** telesu. Boleče se je zavedla svoje **mame** poleg sebe: debela, v pošvedranih škornjih, **v** starem, oguljenem sivem zimskem plašču s **sprijetim** umetnim krznom na ovratniku je premetavala **smrečice** in se prepirala s trgovcem. Oče **se** je pijano majal poleg mame, pol **manjši** od nje, izžet in z rdečimi, **zgaranimi** rokami, ki se jih je gotovo **videlo** celo z gradu, ki je vstajal **iz** megle nad njimi. Slava je radovedno **škilila** proti njima. Suzi jo je potegnila **vstran**. »To sta naša služkinja Angelca in **njen** mož Polde. Mama je rekla, naj **grem** z njima po jelko. Bogve, kakšno **trapasto** drevo bi prinesla domov. A veš, **da** sva se z mamico ravno danes **pogovarjali** o tebi? Mama ima prekrasno broško, **ki** bi se prelepo podala k tvojim **lasem!** Rekla je, naj te vprašam, če **se** ti ne bi zdelo zamalo ...« In **zoprnulja** Slavka je v trenutku pozabila na **ognjeno** debeluško, ki se je drla na **prodajalca** smrečic, in na njenega zgaranega, zapitega **moža**, in zadovoljno odkorakala.

Desa Muck HČI LUNE

Lučki starši niso nikoli skrivali, da je posvojena. Nasprotno. Vsakomur sta ganjeno razlagala: »Ali **ni** / **kolo** / **nina** imenitna?! Še rajši jo imava, kot **če** / **čebula** / **bilo** bi bila najina! Ne verjameva, da **otok** / **bi** / **blok** nama uspelo spraviti skupaj tako srčkanega **otroka** / **bloka** / **čelo**, tudi če bi ga lahko! Čisto **cvetačna** / **las** / **drugačna** je kot drugi otroci.« Ti so **cele** / **dele** / **nebo** dneve navdušeno vreščali na dvorišču. Lučka **cvet** / **jih** / **juha** je poslušala skozi okno in nič **je** / **jez** / **solata** ni mikalo, da bi si skupaj **zad** / **z** / **žled** njimi razbijala kolena. Bilo ji je **sedem** / **beden** / **juha** let, ko neko noč ni mogla **skopati** / **žlica** / **zaspati**. Dolgo je strmela v blede, materinski **obrat** / **obraz** / **ena** lune in nenadoma je v sebi **zaspala** / **kres** / **zaslišala** njen glas. Bil je tih, oddaljen, **a** / **ava** / **kapa** je vseeno čisto razločno šepnil: »Lučka, **hrček** / **hčerka** / **mrak** moja, zakaj ne zaspiš? Jutri imaš **vedro** / **nos** / **vendar** šolo!« In tako sta se začeli **pogovarjati** / **pogledati** / **skiro**. Luna je znala odgovoriti na vsa **špranja** / **vprašanja** / **krog**, ki se jim je njena navadna **mama** / **meter** / **vrana** samo smejala in govorila: »Si pa **ples** / **res** / **žoga** za luno.« Tako je Lučka spoznala, **sonce** / **da** / **dan** je luna njena duhovna mati. Verjela **je** / **joga** / **nos**, da jo bo nekoč – in Lučka **cev** / **je** / **ne** vroče upala, da se bo to **zgodovina** / **zgodilo** / **hrib** čim prej – nagradila z vsemi mogočimi **narava** / **nadnaravnimi** / **čebela** sposobnostmi. Pri tem je mislila predvsem **nak** / **na** / **cev** sposobnost ubijanja s pogledom in moč **postati** / **poslati** / **želja** neviden. Do takrat pa se bo **zarja** / **figa** / **zadovoljila** z energijo, ki jo črpa vase **ob** / **obrok** / **križ** ščipu in s katero lažje prenaša **meso** / **zemeljsko** / **ura** življenje med navadnimi ljudmi, ki so **povečini** / **začini** / **kruh** zlobni, neumni in domišljavi. In zanje **jajce** / **je** / **torba** tudi začela pisati knjigo, ki jih **boža** / **bo** / **muha** tako presunila, da se bodo spremenili **ni** / **in** / **voda** postali boljši.

Desa Muck HČI LUNE

Lučki starši niso nikoli skrivali, da je posvojena. Nasprotno. Vsakomur sta ganjeno razlagala: »Ali **ni** imenitna?! Še rajši jo imava, kot **če** bi bila najina! Ne verjameva, da **bi** nama uspelo spraviti skupaj tako srčkanega **otroka**, tudi če bi ga lahko! Čisto **drugačna** je kot drugi otroci.« Ti so **cele** dneve navdušeno vreščali na dvorišču. Lučka **jih** je poslušala skozi okno in nič **je** ni mikalo, da bi si skupaj **z** njimi razbijala kolena. Bilo ji je **sedem** let, ko neko noč ni mogla **zaspati**. Dolgo je strmela v blede, materinski **obraz** lune in nenadoma je v sebi **zaslišala** njen glas. Bil je tih, oddaljen, **a** je vseeno čisto razločno šepnil: »Lučka, **hčerka** moja, zakaj ne zaspiš? Jutri imaš **vendar** šolo!« In tako sta se začeli **pogovarjati**. Luna je znala odgovoriti na vsa **vprašanja**, ki se jim je njena navadna **mama** samo smejala in govorila: »Si pa **res** za luno.« Tako je Lučka spoznala, **da** je luna njena duhovna mati. Verjela **je**, da jo bo nekoč – in Lučka **je** vroče upala, da se bo to **zgodilo** čim prej – nagradila z vsemi mogočimi **nadnaravnimi** sposobnostmi. Pri tem je mislila predvsem **na** sposobnost ubijanja s pogledom in moč **postati** neviden. Do takrat pa se bo **zadovoljila** z energijo, ki jo črpa vase **ob** ščipu in s katero lažje prenaša **zemeljsko** življenje med navadnimi ljudmi, ki so **povečini** zlobni, neumni in domišljavi. In zanje **je** tudi začela pisati knjigo, ki jih **bo** tako presunila, da se bodo spremenili **in** postali boljši.

Na Gorjancih so prebivale v stare čase Vile. Vile so bile prelepe, mlade deklice, **ki / kar / pesem** niso poznale ne matere, ne očeta. **Čebela / Ljubiti / Lupiti** in mošiti se niso smele. Oblačile **so / sod / zvezda** se v belo tančico, ki jim **nje / pokrov / je** pokrivala vse truplo do gležnjev. Las **si / sij / nos** niso spletale, padali so jim prosto **do / od / goska** kolen z gostimi, zlatorumenimi kodri. Vendar **so / sod / dihur** se pa jako marljivo česale, in **oto / to / veselje** vselej o zarji. Takrat jih je **las / človek / členek** najlaže videl, ker so bile tako **zamaknjene / zamaka / omara** v to opravilo, da niso zapazile, **čeber / ali / bali** se nahajajo same ali ne.

Človeške **službe / družbe / žogali** so se bale in ogibale, dasiravno **ljubi / ljudi / koza** niso sovražile, ampak jim še dobro **svetile / svetovale / hoditi** in jim o priliki rade tudi **zakaj / kaj / oko** dobrega storile. Peti so znale tako **zelo / polž / lepo**, da se jih človek nikoli ni **naveličal / zveličal / klicaj** poslušati, toda ni jim bilo povšeči, **danes / da / zlato** jih kdo čuje. Tudi ples so **ljubile / izgubile / žled**, ali gorje si ga tistemu, ki **je / jež / dežnik** prišel iz zvedavosti gledat njihovo kolo. **Živele / Želve / Jesen** so ob sadju, grozdju in gorskih **zeleh / zelen / fazan**. Po navadi so samo večerjale, podnevi **pa / papa / noč** niso drugače nič uživale, razen če **jeh / jih / pika** je povabil kak junak iz poštenja, **ki / kit / luč** ni vedel, kdo so. Kdor jih **jed / je / pot** videl na plesu ali pri jedi **niti / in / računalnik** jih poznal, so ga kaznovale brez **milo / milosti / usta**. Ustrelile so ga v roko ali **žogo / nogo / peti**, včasih tudi v obe roki in **nogi / noči / rdeč**; če so se hudo ujezile, tudi **v / za / pismo** srce, da je kar precej umrl. **Vrč / Prt / Pod** zemljo so imele spravljene silne zaklade **zlata / blata / uho**, srebra in biserja in so jih **varovalka / hlod / varovale** tako skrbno, da jih ni mogel **nihče / krt / niha** zaslediti in dvigniti.

Na Gorjancih so prebivale v stare čase Vile. Vile so bile prelepe, mlade deklice, **ki** niso poznale ne matere, ne očeta. **Ljubiti** in mošiti se niso smele. Oblačile **so** se v belo tančico, ki jim **je** pokrivala vse truplo do gležnjev. Las **si** niso spletale, padali so jim prosto **do** kolen z gostimi, zlatorumenimi kodri. Vendar **so** se pa jako marljivo česale, in **to** vselej o zarji. Takrat jih je **človek** najlaže videl, ker so bile tako **zamaknjene** v to opravilo, da niso zapazile, **ali** se nahajajo same ali ne. Človeške **družbe** so se bale in ogibale, dasiravno **ljudi** niso sovražile, ampak jim še dobro **svetovale** in jim o priliki rade tudi **kaj** dobrega storile. Peti so znale tako **lepo**, da se jih človek nikoli ni **naveličal** poslušati, toda ni jim bilo povšeči, **da** jih kdo čuje. Tudi ples so **ljubile**, ali gorje si ga tistemu, ki **je** prišel iz zvedavosti gledat njihovo kolo. **Živele** so ob sadju, grozdju in gorskih **zeleh**. Po navadi so samo večerjale, podnevi **pa** niso drugače nič uživale, razen če **jih** je povabil kak junak iz poštenja, **ki** ni vedel, kdo so. Kdor jih **je** videl na plesu ali pri jedi **in** jih poznal, so ga kaznovale brez **milosti**. Ustrelile so ga v roko ali **nogo**, včasih tudi v obe roki in **nogi**; če so se hudo ujezile, tudi **v** srce, da je kar precej umrl. **Pod** zemljo so imele spravljene silne zaklade **zlata**, srebra in biserja in so jih **varovale** tako skrbno, da jih ni mogel **nihče** zaslediti in dvigniti.

8. razred

Feri Lainšček
AJŠA NAJŠA

Upokojenega učitelja glasbe je zamenjala Gumica!
Tako se je namreč ta nova **in / ni / hlev** ta mlada predstavila že prvo uro, **čeprav / črepinja / sok** ji je bilo seveda ime tudi **nekako / nekje / blato** drugače. To smo kar zijali, kakor **smo / sva / kava** potem zijali tudi, ko nam sploh **ni / nihče/ raca** rekla »no, otročički« ali »no, ljubčki **moji / naša / miš**« ali »no, strigouščki nemarni«, temveč kar »**noj / žaga / no**, kolega!« in »boš zinila, kolegica!« ter »**zakaj / krokodil / kaj** pa je to za eno sranje, **kolegi / čopič / koleno**?«. Hja, je bilo veselo in poskočno, **zima / kar / car** se je potem dogajalo okoli naše **rove / nič / nove** učiteljice glasbe, tako veselo, da je **kar / karton / balon** zapiralo sapo, tako poskočno, da ni **megla / mogoče / sadje** povedati na vrat na nos. Začelo **seje / se / kava** je, pravijo, že v ravnateljevi pisarni, **ko / kokoš / barvice** je Gumica po sprejemu na delovno **meso / mesto / vrana** privihrala na prvi pogovor. Tovariš direktor **Skače / Nace / Suh** – je namreč obsedel, ji je pozabil **posoda / ponuditi / zaljubiti** roko, ji tudi kavice ni naročil – **se / sod / pepel** je po vsem sodeč skoncentriral edino **va / na / torta** to, da ne bi bil videti **prevroč / preveč / grom** zmeden. Tuhtal je namreč ubogi Nacenacinac, **zakaj / kaj / sedem** pomenijo številne in raznobarvne sponke v **novinkinih / nogavica / stol** laseh, kaj priponke na njenih cunjah, **kaj / kava / seno** ogrlice okoli vratu in zapestij in **car / slok / sploh** vsepovsod okoli. Potem je bliskovito pomislil, **da / dar / moka** gre morda celo za pomoto, kajti **Gumica / Kumarica / Zelje** se mu je v tisti usnjeni **volan / jakni / jarki** in oprijetih hlačah zdela odločno premlada.

Feri Lainšček
AJŠA NAJŠA

Upokojenega učitelja glasbe je zamenjala Gumica!
Tako se je namreč ta nova **in** ta mlada predstavila že prvo uro, **čeprav** ji je bilo seveda ime tudi **nekako** drugače. To smo kar zijali, kakor **smo** potem zijali tudi, ko nam sploh **ni** rekla »no, otročički« ali »no, ljubčki **moji**« ali »no, strigouščki nemarni«, temveč kar »**no**, kolega!« in »boš zinila, kolegica!« ter »**kaj** pa je to za eno sranje, **kolegi**?«. Hja, je bilo veselo in poskočno, **kar** se je potem dogajalo okoli naše **nove** učiteljice glasbe, tako veselo, da je **kar** zapiralo sapo, tako poskočno, da ni **mogoče** povedati na vrat na nos. Začelo **se** je, pravijo, že v ravnateljevi pisarni, **ko** je Gumica po sprejemu na delovno **mesto** privihrala na prvi pogovor. Tovariš direktor **Nace** – je namreč obsedel, ji je pozabil **ponuditi** roko, ji tudi kavice ni naročil – **se** je po vsem sodeč skoncentriral edino **na** to, da ne bi bil videti **preveč** zmeden. Tuhtal je namreč ubogi Nacenacinac, **kaj** pomenijo številne in raznobarvne sponke v **novinkinih** laseh, kaj priponke na njenih cunjah, **kaj** ogrlice okoli vratu in zapestij in **sploh** vsepovsod okoli. Potem je bliskovito pomislil, **da** gre morda celo za pomoto, kajti **Gumica** se mu je v tisti usnjeni **jakni** in oprijetih hlačah zdela odločno premlada.

Desa Muck
POD MILIM NEBOM

Taja in Vlasta sta bili nezadovoljni z domom in šolo, zato sta se odločili zbežati od doma.

Taja je sedela poleg mene, in **kljub / obljub / zvezda** temu da ni bila več tako **bleščeča / prežeča / miza** kakor prvi dan, je še vedno **drevo / bilo / bila** najljubkejša pobegla deklica na svetu in **sonce / marsikdo / marsikaj** se je z zanimanjem ozrl vanjo. **Imela / Imeli / Okno** je tisti svoj poduhovljeni izraz, zamaknjeno **je / so / žoga** zrla v daljavo in vedela sem, **za / zanj / da** tuhta, kam bi si šla umit **narobe / pikapolonica / zobe**.

K sosednji mizi so prisedli trije **učbenik / zelo / bilo** zanimivi možje. Takih nisem videla še **nikoli / otrok / naokoli**: bili so, kakor bi si jih **mislili / kava / izmislili** za kakšen film, oblečeni v strgane **nosove / kavbojce / kavbojke** in zamazane pisane srajce. Najmanjšemu so **trava / svetli / sveti** lasje segali skoraj do pasu in **z / stol / za** nežnimi potezami je bil videti kakor **deklica / cesta / dekla**. Srednji je bil trebušast, nosil je **dimnik / naočnike / naoknice**, na sredini in ob straneh zalepljene **ne / s / in** selotejpom, imel pa je tudi velike **mroževske / jabolko / mrož** brke. Največji med njimi je bil **zelo / veliko / slamica** suh, njegov blede obraz s kljunastim **nosom / zosom / knjiga** je močno spominjal na gusarja in **srajca / prod / prodorni** črni očesi, s katerima je ves **časnik / čas / mrož** švigal naokrog, je nazadnje zapičil v **naju / jezdec / naj**. Globoko sem se zatopila v svoj **malino / gnezdo / malinovec**, bilo mi je nerodno, ker me **jej / vol / je** zasačil pri buljenju, Taja, ki ima **redno / vedno / zarja** čisto vest, pa se mu je **mirno / mir / luč** zazrla v oči. Preletel jo je **s / se / noč** pogledom ter ga ustavil na njenih **največji / kitaristih / italijanskih** supergah in nahrbtniku. Mrki obraz se **mu / muka / hrup** je razjasnil s sladkim nasmeškom, ki **poje / je / čreda** razkril tri dolge rumene zobe, in **dejal / delal / sir** je: »Bella bambina!« »Saj vidiš, da **rišem / nisem / dve** črna,« mu je odvrnila Taja. »O, **naši / način / trikotnik** sta!« se je razveselil gusar. »Kje **pas / meč / pa** imata starše?« Res ne vem, zakaj **naju / čelada / naj** morajo vsi najprej vprašati ravno to! »**Kaj / Prašno / Kraj** te briga!« sem mu zabrusila.

Desa Muck
POD MILIM NEBOM

Taja in Vlasta sta bili nezadovoljni z domom in šolo, zato sta se odločili zbežati od doma.

Taja je sedela poleg mene, in **kljub** temu da ni bila več tako **bleščeča** kakor prvi dan, je še vedno **bila** najljubkejša pobegla deklica na svetu in **marsikdo** se je z zanimanjem ozrl vanjo. **Imela** je tisti svoj poduhovljeni izraz, zamaknjeno **je** zrla v daljavo in vedela sem, **da** tuhta, kam bi si šla umit **zobe**.

K sosednji mizi so prisedli trije **zelo** zanimivi možje. Takih nisem videla še **nikoli**: bili so, kakor bi si jih **izmislili** za kakšen film, oblečeni v strgane **kavbojke** in zamazane pisane srajce. Najmanjšemu so **svetli** lasje segali skoraj do pasu in **z** nežnimi potezami je bil videti kakor **deklica**. Srednji je bil trebušast, nosil je **naočnike**, na sredini in ob straneh zalepljene **s** selotejpom, imel pa je tudi velike **mroževske** brke. Največji med njimi je bil **zelo** suh, njegov blede obraz s kljunastim **nosom** je močno spominjal na gusarja in **prodorni** črni očesi, s katerima je ves **čas** švigal naokrog, je nazadnje zapičil v **naju**. Globoko sem se zatopila v svoj **malinovec**, bilo mi je nerodno, ker me **je** zasačil pri buljenju, Taja, ki ima **vedno** čisto vest, pa se mu je **mirno** zazrla v oči. Preletel jo je **s** pogledom ter ga ustavil na njenih **italijanskih** supergah in nahrbtniku. Mrki obraz se **mu** je razjasnil s sladkim nasmeškom, ki **je** razkril tri dolge rumene zobe, in **dejal** je: »Bella bambina!« »Saj vidiš, da **nisem** črna,« mu je odvrnila Taja. »O, **naši** sta!« se je razveselil gusar. »Kje **pa** imata starše?« Res ne vem, zakaj **naju** morajo vsi najprej vprašati ravno to! »**Kaj** te briga!« sem mu zabrusila.

Polonca Kovač
URŠKE SO BREZ NAPAK
Važičke

Urška R. in Aleša, pa tudi Eva, Desa in Marta se rade pogovarjajo o fantih. Tudi Urška se je nekaj časa **rada / balkon / pada** pogovarjala o fantih, posebno takrat, ko **je / jed / kolo** prišel v razred Marko in je **bil / bili / solata** največji od vseh, pa še odličnjak **pod / vonj / po** vrhu (ampak sploh ne piflar). Marta **travnik / in / cin** Urška sta čisto preč od njega. **Če / Čelo / Riba** smo čisto odkriti, je bil nekaj **čaša / časa / uhan** vseč tudi Urški, čeprav tega ni **komar / nikomur / milo** povedala. Ko pa je prvič premlatil **Darka / Darilo / Letalo**, ki je bil veliko manjši in **nikar / nikoli / ivje** napadalen, jo je precej minilo. Še **nazaj / nekaj / čaj** časa ga je opazovala in ugotovila, **da / dar / jadro** brez pomisleka pritisne vsakogar, ki ni **fen / njega / njegovega** mnenja. Takrat je pri njej popolnoma **oplel / opel / koš** in sploh so ji ti večni **rezilo / razgovori / kol** o fantih pričeli presedati. Da se **ne / nese / lok** sesedemo. Saj je na svetu še **kralj / kaj / rek** bolj zanimivega, na primer to, kako **sev / kal / se** vpišeš v društvo proti mučenju živali. **Vrana / Ameba / Ampak** to drugih sploh ni zanimalo. Kar **mlele / mlečni / hrček** so in mlele in Urška je **hren / zredila / naredila** celo sklanjatev.: »On je velik frajer.« »**Njega / Neža / Prah** ne bom nikoli pogledala.« In tako **naprej / nazaj / devet** vseh šest sklonov. Vsak dan so **sij / brez / si** izmišljale nove sklanjatve, ko je bila **Urška / Ura / Lonec** že davno prepričana, da je edini **ven / grah / v** redu fant njen brat Andrej, ki **je / ej / jez** bil že velik. Bral je Marxa **ni / in / veja** se ni zmenil za nobeno punco. **Vreča / Kolo / Vendar** se takim razgovorom ni dalo izogniti, **najhujša / tiha / lahka** od vseh pa je bila Vida. **Komar / Zlato / Komaj** je odprla usta, že je rekla: »**Vsi / Kosti / Grozd** fantje so vame,« in potem je **pripovedovala / poskakovala / šotor** razne štose o nekem Igorju, ki **gad / počep / ga** ni nihče poznal.

Polonca Kovač
URŠKE SO BREZ NAPAK
Važičke

Urška R. in Aleša, pa tudi Eva, Desa in Marta se rade pogovarjajo o fantih. Tudi Urška se je nekaj časa **rada** pogovarjala o fantih, posebno takrat, ko **je** prišel v razred Marko in je **bil** največji od vseh, pa še odličnjak **po** vrhu (ampak sploh ne piflar). Marta **in** Urška sta čisto preč od njega. **Če** smo čisto odkriti, je bil nekaj **časa** vseč tudi Urški, čeprav tega ni **nikomur** povedala. Ko pa je prvič premlatil **Darka**, ki je bil veliko manjši in **nikoli** napadalen, jo je precej minilo. Še **nekaj** časa ga je opazovala in ugotovila, **da** brez pomisleka pritisne vsakogar, ki ni **njegovega** mnenja. Takrat je pri njej popolnoma **oplel** in sploh so ji ti večni **razgovori** o fantih pričeli presedati. Da se **ne** sesedemo. Saj je na svetu še **kaj** bolj zanimivega, na primer to, kako **se** vpišeš v društvo proti mučenju živali. **Ampak** to drugih sploh ni zanimalo. Kar **mlele** so in mlele in Urška je **naredila** celo sklanjatev.: »On je velik frajer.« »**Njega** ne bom nikoli pogledala.« In tako **naprej** vseh šest sklonov. Vsak dan so **si** izmišljale nove sklanjatve, ko je bila **Urška** že davno prepričana, da je edini **v** redu fant njen brat Andrej, ki **je** bil že velik. Bral je Marxa **in** se ni zmenil za nobeno punco. **Vendar** se takim razgovorom ni dalo izogniti, **najhujša** od vseh pa je bila Vida. **Komaj** je odprla usta, že je rekla: »**Vsi** fantje so vame,« in potem je **pripovedovala** razne štose o nekem Igorju, ki **ga** ni nihče poznal.

Astrid Lindgren
RONJA, RAZBOJNIŠKA HČI

Razbojniškemu poglavarju Mattisu in njegovi ženi Lovis se je rodila hčerka Ronja. Ko je deklica odrasla, je bila **zelje / zelo / kolo** pogumna, saj si je upala sama **v / ven / čelada** gozdu, ki je bil poln nevarnosti. **Vrv / V / Nebo** gozdu so namreč živela čudežna, a **ljudem / ljubem / luč** sovražna bitja. Ronja se je domov **vedno / vredno / očala** vračala pravočasno, nekega dne pa je **ven / v / okus** gozdu zaspala ... Ko se je zbudila, **je / jaz / lestev** bila že noč in videla je, **kako / kavo / peč** zvezde žarijo nad vrhovi smrek. Tedaj **jed / je / nos** došla, da je svet še večji, **vaza / kakor / sladkor** je mislila. In užalostilo jo je, **dan / da / oko** so na svetu zvezde, pa jih **črv / nebo / ne** moreš doseči, tudi če se še **tako / zato / glava** steguješ za njimi. Zdaj je bila **v / s / meta** gozdu že dalj časa, kot bi **smejala / smela / okno**. Zdaj mora domov, sicer bo Mattis **veslo / ves / glavnik** iz uma, to je vedela. Zvezde **so / sol / miš** se zrcalile v jezeru, povsod drugod **je / jež / moka** bila črna tema. Teme pa je **bil / bila / krava** vajena. Ni se je bala. Saj, **kako / kolo / žlica** črno pa je v Mattisovem gradu **ven / v / mož** zimskih nočeh, ko ogenj ugasne, bolj **zeleno / črno / obleka** kot v vseh gozdovih; ne, teme **sem / se / nama** ni bala. Ravno ko se je **odpravljala / pospravljala / poleti**, se je spomnila usnjene malhe. Še **vezno / postelja / vedno** je ležala na kamnu, kjer je **prej / sprej / voda** sedela in jedla, in v temi **seno / se / jabolko** je povzpela na kamen, da bi **jod / jo / sonce** vzela. Pomislila je, da je tu **pod / na / omara** visoki skali bliže zvezdam, in stegnila **njen / je / osem** roke nad glavo in jih poskusila **nekaj / zehaj / roza** utrgati, da bi jih odnesla domov. **Toda / Soda / Čevelj** ni šlo, zato je vzela svojo **malco / malho / ura** in hotela splezati na tla. Tedaj **ni / je / rolka** zagledala nekaj, kar jo je prestrašilo. **Povsod / Povod / Lonec** med drevjem so se svetile oči; **res / resnica / hlod**, okoli se je zbral krog oči, **ti / ki / polž** so prežale nanjo, in tega ni **precej / prej / stol** opazila. Nikoli še ni videla, kako **se / sem / roj** oči lahko svetijo v temi, in **oče / nisi / niso** ji bile vseč.

Astrid Lindgren
RONJA, RAZBOJNIŠKA HČI

Razbojniškemu poglavarju Mattisu in njegovi ženi Lovis se je rodila hčerka Ronja. Ko je deklica odrasla, je bila **zelo** pogumna, saj si je upala sama **v** gozdu, ki je bil poln nevarnosti. **V** gozdu so namreč živela čudežna, a **ljudem** sovražna bitja. Ronja se je domov **vedno** vračala pravočasno, nekega dne pa je **v** gozdu zaspala ... Ko se **je** zbudila, je bila že noč in videla je, **kako** zvezde žarijo nad vrhovi smrek. Tedaj **je** došla, da je svet še večji, **kakor** je mislila. In užalostilo jo je, **da** so na svetu zvezde, pa jih **ne** moreš doseči, tudi če se še **tako** steguješ za njimi. Zdaj je bila **v** gozdu že dalj časa, kot bi **smela**. Zdaj mora domov, sicer bo Mattis **ves** iz uma, to je vedela. Zvezde **so** se zrcalile v jezeru, povsod drugod **je** bila črna tema. Teme pa je **bila** vajena. Ni se je bala. Saj, **kako** črno pa je v Mattisovem gradu **v** zimskih nočeh, ko ogenj ugasne, bolj **črno** kot v vseh gozdovih; ne, teme **se** ni bala. Ravno ko se je **odpravljala**, se je spomnila usnjene malhe. Še **vedno** je ležala na kamnu, kjer je **prej** sedela in jedla, in v temi **se** je povzpela na kamen, da bi **jo** vzela. Pomislila je, da je tu **na** visoki skali bliže zvezdam, in stegnila **je** roke nad glavo in jih poskusila **nekaj** utrgati, da bi jih odnesla domov. **Toda** ni šlo, zato je vzela svojo **malho** in hotela splezati na tla. Tedaj **je** zagledala nekaj, kar jo je prestrašilo. **Povsod** med drevjem so se svetile oči; **res**, okoli se je zbral krog oči, **ki** so prežale nanjo, in tega ni **prej** opazila. Nikoli še ni videla, kako **se** oči lahko svetijo v temi, in **niso** ji bile vseč.

Večerja z letječih krožnikov

Mojster Naočnik je zaklenil vhodna vrata, obesil na kljuko listek TRKAJ PRI SOSEDU, se vrnil v sobo k Očalniku in dejal: »Tako. Do kresne noči ne vzameva nobenega dela več. Čas je, da se odpočijeva.« »Prav imaš, Naočnik. Če pomislim, da **sva / dva / peč** morala v zadnjih dneh razrešiti devet **oko / zelje / zelo** nujnih in sedem hudo zabeljenih zadev, **ploh / sploh / čevelj** ne vem več, če sva še **zahod / krajec / kaj** spala.« Po premisleku pa je pristavil: »**Toda / Torba / Ogenj** bolje bo, da se znebiva tudi **teleta / solata / telefona**.« »Več kot pametno!« je rekel mojster **Naočnik / Oranžnik / Če** in potegnil iz zidu telefonski kabel. **Zajec / Za / Uho** hip je pomislil in rekel: »Lahko **pa / pazi / blok** naju še zmerom kdo pokliče na **noč / pomoč / voda** po radiu ali televiziji.« »Pa še **resnica / ograja / res** je,« je pritrdil Očalnik in izključil **radio / radirka / lopata** in nato še televizijo. »A še **bolj / bolha / koza** varno bi bilo, če nekaj časa **ne / neža / čelo** bi plačala naročnine.« Trenutek zatem pa **seča / se / juha** je še spomnil: »Pa tudi časnika **raje / reje / noj** ne beriva. Kaj, če je v **bazen / njem / ognjen** objavljen kak primer, ki je kot **nalašč / plašč / okno** za naju?!« »Proč z njim!« je **vezalka / vzkliknil / koš** mojster Naočnik in takoj spravil časnik **v / ven / znoj** predal. Potem sta si nataknila copate, **sen / se / zelen** zleknila vsak v svoj naslanjač, si **prižgala / prižig / voz** svojo pipo in hkrati zavzdihnili: »No, **zdaj / zadaj / drevo** sva pa čisto zares sama doma.« **Šato / Nato / Vata** pa je glasno zaropotalo, zaslišala sta, **pes / kaki / kako** se je nekaj zakotalilo v dimnik **in / nit / primer** obležalo na njegovem dnu.

Večerja z letječih krožnikov

Mojster Naočnik je zaklenil vhodna vrata, obesil na kljuko listek TRKAJ PRI SOSEDU, se vrnil v sobo k Očalniku in dejal: »Tako. Do kresne noči ne vzameva nobenega dela več. Čas je, da se odpočijeva.« »Prav imaš, Naočnik. Če pomislim, da **sva** morala v zadnjih dneh razrešiti devet **zelo** nujnih in sedem hudo zabeljenih zadev, **sploh** ne vem več, če sva še **kaj** spala.« Po premisleku pa je pristavil: »**Toda** bolje bo, da se znebiva tudi **telefona**.« »Več kot pametno!« je rekel mojster **Naočnik** in potegnil iz zidu telefonski kabel. **Za** hip je pomislil in rekel: »Lahko **pa** naju še zmerom kdo pokliče na **pomoč** po radiu ali televiziji.« »Pa še **res** je,« je pritrdil Očalnik in izključil **radio** in nato še televizijo. »A še **bolj** varno bi bilo, če nekaj časa **ne** bi plačala naročnine.« Trenutek zatem pa **se** je še spomnil: »Pa tudi časnika **raje** ne beriva. Kaj, če je v **njem** objavljen kak primer, ki je kot **nalašč** za naju?!« »Proč z njim!« je **vzkliknil** mojster Naočnik in takoj spravil časnik **v** predal. Potem sta si nataknila copate, **se** zleknila vsak v svoj naslanjač, si **prižgala** svojo pipo in hkrati zavzdihnili: »No, **zdaj** sva pa čisto zares sama doma.« **Nato** pa je glasno zaropotalo, zaslišala sta, **kako** se je nekaj zakotalilo v dimnik **in** obležalo na njegovem dnu.

Peter Klepec je bil doma v Čabru. Ker je bil šibkega in slabotnega **telesa / telefona / soka**, so mu poredni tovariši pogostoma nagajali. **To / Do / Uho** mu je težko delo in želel **glava / je / nje**, da bi bil močnejši od njih, **zlato / šestilo / tako** močan, da bi bil vsakemu kos. **Kako / Ko / Miza** je nekega dne pasel ovce na **zeleni / zebrini / olje** grivi, je povzdignil oči k nebu **krompir / tenor / ter** molil in prosil boga, da bi **mu / muka / kapa** dal moč zoper hudobne tovariše. Še **spreten / preden / kocka** je odmolil, je slišal glas: »Peter, **noč / moč / hruška** ti je dana, primi za grm **in / ker / nad** izderi ga!« Peter je prijel za **grm / grom / figa** in ga izdrl s korenino vred. **In / Inč / Luč** spet je čul glas: »Peter, primi **da / za / prt** brezo in izderi jo!« Peter je **roža / smelo / veselo** zgrabil brezo in breza je šla **izi / iz / skrit** tal kakor izpodjedeno žito. In tretjič **balon / se / sev** je čul glas: »Peter, izderi hojo!« **Peter / Veter / Hoja** je poslušal in stara, debela hoja **nje / je / volk** ležala pred njim kakor slamnata bilka. **Za / Zakaj / Dihur** pridobljeno moč je bil Peter bogu **zelo / vrata / zeleno** hvaležen. Njegovi tovariši, ki so ga **popek / poprej / uho** zaničevali, so se ga odtlej bali **ni / in / bela** mu niso več nagajali. Zdaj bi **se / sin / loj** bil lahko maščeval nad njimi, a **ker / kri / torta** je bil usmiljenega srca, jim je **boj / odpustil / odpadel** vse žalitve in ni storil nikomur **čin / nič / čete** žalega. Peter je doraščal in z **bežim / njim / kosa** je rasla tudi njegova moč. Prihajali **sova / so / šota** hudi časi. Ošabni Turek je gnal **tla / sive / svoje** čete nad kristjane. Cesar mu je **šel / šal / cvet** nasproti in bi ga bil rad **pregovoril / prag / vata** ter odvrnil hudo vojsko. A zaman. **Ošabni / Ošiljeni / Kruh** Turek se ni vdal lepim besedam; **vedro / vendar / čreda** toliko je odnehal: če cesar noče **vendar / velike / roka** vojske, naj bi se posamično udarila **dva / diva / zob**, en Turek in en cesarski. Imel **peš / pa / stol** je turški sultan grozovitega orjaka v **koza / navoj / vojski**; na tega se je zanašal. Po **vseliti / vseh / torba** svojih deželah je poslal cesar pisma **in / niz / ura** iskal človeka, ki bi se šel **mir / merit / čevelj** s Turkom. Prišel je že večer **pred / pok / miza** dnem, napovedanim za boj. Cesar je **bila / bil / žep** v veliki zadregi. Zamišljen je sedel **v / vonj / kralj** svoji sobi in ni vedel, kako **bi / bilka / človek** si pomagal.

Peter Klepec je bil doma v Čabru. Ker je bil šibkega in slabotnega **telesa**, so mu poredni tovariši pogostoma nagajali. **To** mu je težko delo in želel **je**, da bi bil močnejši od njih, **tako** močan, da bi bil vsakemu kos. **Ko** je nekega dne pasel ovce na **zeleni** grivi, je povzdignil oči k nebu **ter** molil in prosil boga, da bi **mu** dal moč zoper hudobne tovariše. Še **preden** je odmolil, je slišal glas: »Peter, **moč** ti je dana, primi za grm **in** izderi ga!« Peter je prijel za **grm** in ga izdrl s korenino vred. **In** spet je čul glas: »Peter, primi **za** brezo in izderi jo!« Peter je **veselo** zgrabil brezo in breza je šla **iz** tal kakor izpodjedeno žito. In tretjič **se** je čul glas: »Peter, izderi hojo!« **Peter** je poslušal in stara, debela hoja **je** ležala pred njim kakor slamnata bilka. **Za** pridobljeno moč je bil Peter bogu **zelo** hvaležen. Njegovi tovariši, ki so ga **poprej** zaničevali, so se ga odtlej bali **in** mu niso več nagajali. Zdaj bi **se** bil lahko maščeval nad njimi, a **ker** je bil usmiljenega srca, jim je **odpustil** vse žalitve in ni storil nikomur **nič** žalega. Peter je doraščal in z **njim** je rasla tudi njegova moč. Prihajali **so** hudi časi. Ošabni Turek je gnal **svoje** čete nad kristjane. Cesar mu je **šel** nasproti in bi ga bil rad **pregovoril** ter odvrnil hudo vojsko. A zaman. **Ošabni** Turek se ni vdal lepim besedam; **vendar** toliko je odnehal: če cesar noče **velike** vojske, naj bi se posamično udarila **dva**, en Turek in en cesarski. Imel **pa** je turški sultan grozovitega orjaka v **vojski**; na tega se je zanašal. Po **vseh** svojih deželah je poslal cesar pisma **in** iskal človeka, ki bi se šel **merit** s Turkom. Prišel je že večer **pred** dnem, napovedanim za boj. Cesar je **bil** v veliki zadregi. Zamišljen je sedel **v** svoji sobi in ni vedel, kako **bi** si pomagal.

6. razred

Leopold Suhodolčan VESELI PASTIR

V tistih časih so v Peci še živeli razbojniki. Ljudje so se izogibali samotnih poti **vi / in / ugnati** le najbolj hrabri pastirji so si **upali / uprli / čas** v goro. Še posebej so se **balon / bali / sem** treh razbojnikov, ki jih nihče ni **moka / mogel / nenadoma** ugnati. Nenadoma so prišli, nenadoma so **zgnili / pel / izginili**. Prišli so prazni, vračali pa so **seno / se / dolino** s polnimi malhami. Pod Peco pa **je / jed / luč** bil doma pastir, ki se ni **zbal / oral / ovce** razbojnikov. Svoje ovce je pasel visoko **vrv / v / pod** gori. Zraven pa si je žvižgal **tistih / in / ime** pel, pa spet pel in žvižgal. **Peka / Pa / Ovce** je dejal poglavar razbojnikov: »Prav. Pastir **nam / namen / stol** je prignal ovce kar naproti. Ne **noga / bo / boter** nam treba v dolino ponje.« Nato **je / dolino / jez** ukazal prvemu razbojniku: »Pojdi po ovco. **Lačen / Pečen / Noč** sem. Pa glej, da boš izbral **največji / najbolj / goro** rejeno!« Pastir je ravnokar jedel, ko **črv / ni / je** stopil predenj razbojnik in zarenčal: »Ti **kar / karo / avto** jej črn kruh, mi pa se **drevo / bonbon / bomo** kmalu s pečenko mastili.« Pastir se **gaga / ga / nos** ni ustrašil. Le nasmehnil se je **in / ime / črka** dejal: »Saj ne jem črnega kruha, **polico / pogačo / hiša** jem ... Ali ne veste, da je **črn / roza / cev** kruh najboljša pogača?« Razbojnik se je **tomu / koza / temu** tako zasmel, da so mu počila **voda / pusta / usta** do ušes. Vrnil se je k **poglarvarju / pogovarjala / srajca** brez ovce, a se je še **zmaj / zmerom / kolo** smejal.

Leopold Suhodolčan VESELI PASTIR

V tistih časih so v Peci še živeli razbojniki. Ljudje so se izogibali samotnih poti **in** le najbolj hrabri pastirji so si **upali** v goro. Še posebej so se **bali** treh razbojnikov, ki jih nihče ni **mogel** ugnati. Nenadoma so prišli, nenadoma so **izginili**. Prišli so prazni, vračali pa so **se** s polnimi malhami. Pod Peco pa **je** bil doma pastir, ki se ni **zbal** razbojnikov. Svoje ovce je pasel visoko **v** gori. Zraven pa si je žvižgal **in** pel, pa spet pel in žvižgal. **Pa** je dejal poglavar razbojnikov: »Prav. Pastir **nam** je prignal ovce kar naproti. Ne **bo** nam treba v dolino ponje.« Nato **je** ukazal prvemu razbojniku: »Pojdi po ovco. **Lačen** sem. Pa glej, da boš izbral **najbolj** rejeno!« Pastir je ravnokar jedel, ko **je** stopil predenj razbojnik in zarenčal: »Ti **kar** jej črn kruh, mi pa se **bomo** kmalu s pečenko mastili.« Pastir se **ga** ni ustrašil. Le nasmehnil se je **in** dejal: »Saj ne jem črnega kruha, **pogačo** jem ... Ali ne veste, da je **črn** kruh najboljša pogača?« Razbojnik se je **temu** tako zasmel, da so mu počila **usta** do ušes. Vrnil se je k **poglarvarju** brez ovce, a se je še **zmerom** smejal.

Leopold Suhodolčan
O DEČKU, KI JE JEZDIL OGRAJE

Vem za dečka, ki je dan in noč jezdil ograje, podnevi naše in sosedove, ponoči sanjske. Tako smo mislili mi, sam pa **je / morali / jed** mislil drugače.

»Ali veš, da si **ograjo / lahko / nebo** strgaš hlače?« sem ga posvaril, ko **mi / mir / smeti** je prijezdil naproti po ograji.

»Oh, **imam / ime / ponoči** hlače iz najmočnejšega blaga.«

»Pa nevarno **koš / jez / je**,« sem rekel.

»Zame že ne!« se **oh / je / jež** postavil in skočil iz sedla.

Nato **je / ni / visoka** stekel pred mano po stopnicah in **bizona / znoj / znova** zajahal strmo ograjo.

»Pa če na **loncu / koncu / imam** le zletiš z ograje?« sem še **poskusil / tako / nabrusil**.

»Saj to ni ograja!« me je **zameril / zavrnil / kamelo**. »To je najhitrejši kavbojski konj!« »Ne **zameri / odmeri / laso**,« sem skomignil z rameni, »a ne **ven / bizona / vem**, kaj mi je danes, da sem **zamenjal / znamenje / visoke** konja z ograjo.«

Ko sem ga **divjega / naslednji / sladni** dan našel na drugi ograji, sem **bilo / si / bil** že bolj previden in sem vprašal: »**Sedla / Šema / Še** jezdiš konja?« »O, ne! Divjega bizona!«

Samo / stopnicah / nebo na široko sem odprl oči, rekel **pav / je / pa** nisem nič več. Tudi ne, ko **lahko / je / njej** jezdil slona, kamelo, bivola in sploh **vse / to / vsem** divje konje.

Nekega dne pa je **glasilka / glasno / dan** klical z visoke ograje.

»Ne upa **si / sij / pred** dol,« so povedali otroci, ki so **sebi / se / miza** zbrali ob ograji.

»Ah, danes jezdiš **žlico / sliko / žirafa**, ko si tako visoko?« sem mu **smeje / vaza / smola** se zaklical.

Deček je jokaje prikimal. »**Karte / Kar / Nos** skoči na tla, saj ta žirafa **sploh / ploho / roža** ni tako visoka!« sem mu prigovarjal.

»**Skoči / Koči / Lestev**, skoči!« so ga spodbujali tudi otroci. **Junij / Junaški / Črni** jezdec pa je vse glasneje jokal **in / ni / strmo** nas klical. Tako smo mu morali **jezdec / prinesti / poleteti** lestev, da je zlezal z žirafe.

Leopold Suhodolčan
O DEČKU, KI JE JEZDIL OGRAJE

Vem za dečka, ki je dan in noč jezdil ograje, podnevi naše in sosedove, ponoči sanjske. Tako smo mislili mi, sam pa **je** mislil drugače.

»Ali veš, da si **lahko** strgaš hlače?« sem ga posvaril, ko **mi** je prijezdil naproti po ograji.

»Oh, **imam** hlače iz najmočnejšega blaga.«

»Pa nevarno **je**,« sem rekel.

»Zame že ne!« se **je** postavil in skočil iz sedla.

Nato **je** stekel pred mano po stopnicah in **znova** zajahal strmo ograjo.

»Pa če na **koncu** le zletiš z ograje?« sem še **poskusil**.

»Saj to ni ograja!« me je **zavrnil**. »To je najhitrejši kavbojski konj!« »Ne **zameri**,« sem skomignil z rameni, »a ne **vem**, kaj mi je danes, da sem **zamenjal** konja z ograjo.«

Ko sem ga **naslednji** dan našel na drugi ograji, sem **bil** že bolj previden in sem vprašal: »**Še** jezdiš konja?« »O, ne! Divjega bizona!«

Samo na široko sem odprl oči, rekel **pa** nisem nič več. Tudi ne, ko **je** jezdil slona, kamelo, bivola in sploh **vse** divje konje.

Nekega dne pa je **glasno** klical z visoke ograje.

»Ne upa **si** dol,« so povedali otroci, ki so **se** zbrali ob ograji.

»Ah, danes jezdiš **žirafa**, ko si tako visoko?« sem mu **smeje** se zaklical. Deček je jokaje prikimal. »**Kar** skoči na tla, saj ta žirafa **sploh** ni tako visoka!« sem mu prigovarjal.

»**Skoči**, skoči!« so ga spodbujali tudi otroci. **Junaški** jezdec pa je vse glasneje jokal **in** nas klical. Tako smo mu morali **prinesti** lestev, da je zlezal z žirafe.

Grška ljudska basen
MESTNA IN GOZDNA MIŠ

V mestu je bil tržni dan. Pod stojnico, kjer je kmetica ponujala **sir / žir / noč**, sta se srečali miši.

»Od kod, **potica / miza / botrica?**« je vprašala prva, ki je bila **napetih / čevelj / zelenih** ličk in okroglega trebuščka.

»Iz gozda,« **je / stojnico / jez** odgovorila druga, ki je bila suha **tok / kot / povzela** preslica. »Kako pa živiš v gozdu?« **je / ena / jezik** vprašala rejena miš.

»Hrane ni na **stojnici / pretek / potep**, je pa obilo svežega zraka in **ura / zobe / vode**,« je odvrnila gozdna miš.

»Uboga reva, **potres / zares / maslo** se mi smiliš,« je povzela besedo **deblo / debela / nož** miš. »Jaz živim v bogati hiši, **kjer / kar / dan** je vsega na pretek: masla, olja, **medveda / medu / iz**, sira in slanine. Pridi k meni, **da / dan / zebra** se do sitega naješ.«

»Živi v **jezik / hiši / hribi** tudi maček?« jeanimalo gozdno miš.

»**Hišni / Hlačni / Govorila** maček je star, počasen in betežen,«

jed / je / pes odgovorila mestna miš. »Hvala za vabilo,«

ječa / je / okno rekla gozdna miš, »raje spim pod **milim / hitrim / zlatim** nebom.

Moja stara mati je zmeraj **govorila / gora / jazbec**:

»Bolje čisto prazna skleda kakor mačja **hiša / trava / skuša**, polna meda.

Grška ljudska basen
MESTNA IN GOZDNA MIŠ

V mestu je bil tržni dan. Pod stojnico, kjer je kmetica ponujala **sir**, sta se srečali miši. »Od kod, **botrica?**« je vprašala prva, ki je bila **napetih** ličk in okroglega trebuščka.

»Iz gozda,« **je** odgovorila druga, ki je bila suha **kot** preslica. »Kako pa živiš v gozdu?« **je** vprašala rejena miš.

»Hrane ni na **pretek**, je pa obilo svežega zraka in **vode**,« je odvrnila gozdna miš.

»Uboga reva, **zares** se mi smiliš,« je povzela besedo **debela** miš.

»Jaz živim v bogati hiši, **kjer** je vsega na pretek: masla, olja, **medu**, sira in slanine. Pridi k meni, **da** se do sitega naješ.«

»Živi v **hiši** tudi maček?« jeanimalo gozdno miš.

»**Hišni** maček je star, počasen in betežen,« **je** odgovorila mestna miš.

»Hvala za vabilo,« **je** rekla gozdna miš, »raje spim pod **milim** nebom.

Moja stara mati je zmeraj **govorila**: »Bolje čisto prazna skleda kakor mačja **hiša**, polna meda.«

5. razred

Ela Peroci SOŠOLKIN SONČNIK

Nekoč je imela babica sošolko. Hodili sta v prvi razred. Za **prvo / ljudje / drvo** odlično spričevalo ob koncu šolskega leta **jez / je / žoga** dobila babičina sošolka sončnik. Moji babici, **ki / kis / dneh** je bila takrat prav tako majhna **deklica / dekica / okno**, kakor njena sošolka, pa je oče **olupil / kupil / lepo** dežnik. V počitnicah se je potem **obala / ob / je** sončnih dneh sprehajala po ulicah babičina **sošolka / soborka / roža** s svetlim sončnikom, prelepo okrašenim z **kožicami / rožicami / sir** in čipkami ob robu. Ob deževnih **poteh / dneh / kolo** pa se je sprehajala po ulici **moja / molj / oko** babica s črnim dežnikom. Obe sta **svet / bilo / bili** imenitni sprehajalki, saj je imela takrat **leto / svet / le** malokatera deklica dežnik, kaj šele sončnik. **Ljudje / Ljubelj / Noge** so ju gledali skozi okno, enkrat **brkačino / muca / babičino** sošolko s sončnikom, drugič babico z **dežnikom / pelerino / stol**. Včasih je babica posodila sošolki črn **snežnik / dežnik / avto** in sošolka je posodila babici svoj **sveti / svetli / gledali** sončnik, ki je bil tako lepo **okrašen / zaprašen / šele** z rožicami in čipkami ob robu.

Tako / Traku / Svetlim sta bili obe še bolj srečni, **naj / saj / drevo** nista bili le sošolki, bili sta **okno / tudi / duri** prijateljici.

Ela Peroci SOŠOLKIN SONČNIK

Nekoč je imela babica sošolko. Hodili sta v prvi razred. Za **prvo** odlično spričevalo ob koncu šolskega leta **je** dobila babičina sošolka sončnik. Moji babici, **ki** je bila takrat prav tako majhna **deklica**, kakor njena sošolka, pa je oče **kupil** dežnik. V počitnicah se je potem **ob** sončnih dneh sprehajala po ulicah babičina **sošolka** s svetlim sončnikom, prelepo okrašenim z **rožicami** in čipkami ob robu. Ob deževnih **dneh** pa se je sprehajala po ulici **moja** babica s črnim dežnikom. Obe sta **bili** imenitni sprehajalki, saj je imela takrat **le** malokatera deklica dežnik, kaj šele sončnik. **Ljudje** so ju gledali skozi okno, enkrat **babičino** sošolko s sončnikom, drugič babico z **dežnikom**. Včasih je babica posodila sošolki črn **dežnik** in sošolka je posodila babici svoj **svetli** sončnik, ki je bil tako lepo **okrašen** z rožicami in čipkami ob robu.

Tako sta bili obe še bolj srečni, **saj** nista bili le sošolki, bili sta **tudi** prijateljici.

V Mali ulici je od jutra do večera živžav. Otroci se po njej lovijo, žogajo **sem / se / kolo** ali pa se gredo vojsko, nekatere **deklice / dekan / okno** so gospe in vozijo gor in **krožnik / pod / dol** po ulici vozičke s punčkami. V **to / zato / računalnik** ulico nikoli ne zapelje avtomobil, še **smučarji / kolesarji / avto** zapeljejo malokdaj sem. Tu so majhne **krava / mušice / hišice** z vrtovi. Otroci se kar skozi **okno / oko / slika** pogovarjajo z mamami in mame vidijo, **kraj / miš / kaj** njihovi otroci na ulici delajo. Med **temi / tema / črka** otroki živi čisto majhna deklica Pika. **Vsako / Vaško / Torek** jutro pride s pručko, postavi si **joka / jo / orodje** sredi ulice in gleda, kako se **potočki / trava / otroci** igrajo. Kadar se zgodi kaj smešnega, **seje / se / kokoš** na glas smeji, kadar pa se **otroci / vagoni / živali** stepejo, pribeži k mami in reče: »**Pozeba / Poglej / Ura**, mama, stepli so se!« »To ni **nič / noč / ananas** hudega,« ji reče mama in Pika **njej / se / sršen** vrne na ulico. Vsi otroci v **ulici / žalost / mulci** hodijo že v šolo, Pika pa **še / šala / žlica** ne ve, koliko je stara, ne **ve / večer / lestev**, kako se morajo pogovarjati gospe, na **skoraj / skiroju / roža** se zelo slabo vozi, v vojski **se / srna / zelena** ne zna umakniti sovražniku, žoge nikoli **nebo / jeza / ne** ujame in tudi loviti se še **ne / nežna / sedem** zna. Saj ni nihče rekel, da **ne / se / ena** ne bo z njo igral, pa **se / šel / čevelj** vendar z njo nihče ne igra. **Zgodijo / Zgodba / Tri** se tudi čudne reči. Mama vidi, **dan / rob / da** se Pika na pručki sredi ulice **dolgolasa / dolgočasi / roka**. Odhiti na vrt, utrga lepo rdečo **rožo / božo / stol** in jo nese Piki. Pika se **polža / rože / hiše** zelo razveseli.

V Mali ulici je od jutra do večera živžav. Otroci se po njej lovijo, žogajo **se** ali pa se gredo vojsko, nekatere **deklice** so gospe in vozijo gor in **dol** po ulici vozičke s punčkami. V **to** ulico nikoli ne zapelje avtomobil, še **kolesarji** zapeljejo malokdaj sem. Tu so majhne **hišice** z vrtovi. Otroci se kar skozi **okno** pogovarjajo z mamami in mame vidijo, **kaj** njihovi otroci na ulici delajo. Med **temi** otroki živi čisto majhna deklica Pika. **Vsako** jutro pride s pručko, postavi si **jo** sredi ulice in gleda, kako se **otroci** igrajo. Kadar se zgodi kaj smešnega, **se** na glas smeji, kadar pa se **otroci** stepejo, pribeži k mami in reče: »**Poglej**, mama, stepli so se!« »To ni **nič** hudega,« ji reče mama in Pika **se** vrne na ulico. Vsi otroci v **ulici** hodijo že v šolo, Pika pa **še** ne ve, koliko je stara, ne **ve**, kako se morajo pogovarjati gospe, na **skiroju** se zelo slabo vozi, v vojski **se** ne zna umakniti sovražniku, žoge nikoli **ne** ujame in tudi loviti se še **ne** zna. Saj ni nihče rekel, da **se** ne bo z njo igral, pa **se** vendar z njo nihče ne igra. **Zgodijo** se tudi čudne reči. Mama vidi, **da** se Pika na pručki sredi ulice **dolgočasi**. Odhiti na vrt, utrga lepo rdečo **rožo** in jo nese Piki. Pika se **rože** zelo razveseli.

Mama Puhanka je bila spočetka nekoliko zaskrbljena, kot pač vse mame, zmajevala je z glavo in klicala: »Previdno, otroci, previdno!« Zraven pa jo je seveda kar **razganjalo / razneslo / kolo** od ponosa, ko sta se ojunačili **nese / skoči / še** obe sestrici veverički in kar poleteli **na / nanos / hrib** bližnje drevo. Potlej se je odgnal **šelest / štiri / še** bratec – hop! To je bilo smeha **jeza / in / ime** veselega vzklikanja! Ampak ... Ampak najmanjši veveriček **je / gora / jez** še kar čepel na veji pred **domačo / doma / čopko** duplino in se nerodno prekladal sem **in / nit / trak** tja. »No, Čopko,« je zaklicala mama, »**kara / dan / kar** s korajžo!« Čopko je negotovo pogledal **mamo / namo / kri**, potlej pa navzdol, kjer so na **saji / osem / jasi**, globoko globoko spodaj čakali štirje zajčki **in / ime / stol** ga spodbujali, naj že tvega prvi **sok / ne / skok**. »Ne vem ... Ne vem, kako naj **skočim / sončim / želo**,« je negotovo zamrmral Čopko. »Nobene moči **veja / ne / nebo** čutim v tačkah.« »Daj no,« ga **je / jeza / zagodrnjal** pokarala Puhanka. »Menda mi ne boš **zredil / okregala / naredil** sramote pred vsem gozdom s svojo **strahopetnostjo / smučal / zatohlostjo**!« Čopko jo je prestrašeno pogledal in **smeh / zelena / se** poskušal pripraviti na skok. Pa ga **nje / je / kri** nekako čudno zaneslo, in če se **noga / ne / hip** bi bil zadnji hip ujel s **sprednjo / vrt / spredaj** šapico za vejo, bi kar strmoglavil **v / vrh / glavo** globino. Mama je priskakljala k njemu. »**Kaj / Kajak / Lestev** pa se to pravi, da hočeš **znebiti / žeja / biti** nekaj posebnega,« ga je okregala. »Ali **seje / se / paket** pretvarjaš ali kako?« Čopku je šlo **že / želod / sonce** malce na jok, zdajci pa se **jezdec / je / vrana** kar razjezil na mamo. »Če ti **par / ena / pa** pravim, da ne morem,« je zagodrnjal. **Mravlja / Mama / Nos** si ga je pogledala čisto od **blizu / bluza / roža** in se ustrašila: »Čopko, kaj je **ampak / se / s** tvojimi tačicami? Tu nekaj ne bo **pravilo / mamo / prav**!«

Mama Puhanka je bila spočetka nekoliko zaskrbljena, kot pač vse mame, zmajevala je z glavo in klicala: »Previdno, otroci, previdno!« Zraven pa jo je seveda kar **razganjalo** od ponosa, ko sta se ojunačili **še** obe sestrici veverički in kar poleteli **na** bližnje drevo. Potlej se je odgnal **še** bratec – hop! To je bilo smeha **in** veselega vzklikanja! Ampak ... Ampak najmanjši veveriček **je** še kar čepel na veji pred **domačo** duplino in se nerodno prekladal sem **in** tja. »No, Čopko,« je zaklicala mama, »**kar** s korajžo!« Čopko je negotovo pogledal **mamo**, potlej pa navzdol, kjer so na **jasi**, globoko globoko spodaj čakali štirje zajčki **in** ga spodbujali, naj že tvega prvi **skok**. »Ne vem ... Ne vem, kako naj **skočim**,« je negotovo zamrmral Čopko. »Nobene moči **ne** čutim v tačkah.« »Daj no,« ga **je** pokarala Puhanka. »Menda mi ne boš **naredil** sramote pred vsem gozdom s svojo **strahopetnostjo**!« Čopko jo je prestrašeno pogledal in **se** poskušal pripraviti na skok. Pa ga **je** nekako čudno zaneslo, in če se **ne** bi bil zadnji hip ujel s **sprednjo** šapico za vejo, bi kar strmoglavil **v** globino. Mama je priskakljala k njemu. »**Kaj** pa se to pravi, da hočeš **biti** nekaj posebnega,« ga je okregala. »Ali **se** pretvarjaš ali kako?« Čopku je šlo **že** malce na jok, zdajci pa se **je** kar razjezil na mamo. »Če ti **pa** pravim, da ne morem,« je zagodrnjal. **Mama** si ga je pogledala čisto od **blizu** in se ustrašila: »Čopko, kaj je **s** tvojimi tačicami? Tu nekaj ne bo **prav**!«

Izšlo pri IC PIKA, ki deluje v okviru Centra Janeza Levca Ljubljana

Priročniki IC Pika

- **Ocena funkcije vedenja in program podpore za otroke z avtističnimi motnjami.** (B. D. Jurišić, 2023; prvi ponatis 2025). Za nakup pišite na pika@centerjanezalevca.si.
- **Otroci z avtizmom.** Priročnik za učitelje in starše – 2. izdaja (B. D. Jurišić, 2021). Za nakup pišite na pika@centerjanezalevca.si.
- **Vedenje in razredna pravila.** Postopki, poučevanje in podpora pozitivnemu vedenju (B. D. Jurišić, 2018). Za nakup pišite na pika@centerjanezalevca.si.
- **Družine in rutine.** Priročnik za izvajalce zgodnje obravnave (B. D. Jurišić, 2017). Brezplačno na spletu www.icpika.si.

Knjižice IC Pika, prosto dostopne na spletni strani IC Pika

- **Sodelovalno učenje** (B. D. Jurišić, 2025).
- **Specifični interesi otrok z motnjami avtističnega spektra.** Kako jih naslovimo in vključimo v učni proces. (N. Slovenec–Lisičar, 2024).
- **Učenci s čustveno-vedenjskimi težavami v redni osnovni šoli.** Kako jim pomagati pri premagovanju ovir (S. Marn in P. Markovič, 2022; ponatis 2024).
- **Vedenjski izbruhi.** Kako se odzivamo na napade trme in kako na vedenjske izbruhe otrok z avtističnimi motnjami? (B. D. Jurišić, 2021).
- **Zakaj in kako se igrati s svojim otrokom.** Napotki za starše predšolskih otrok (A. Konda, 2021).
- **Socialne spretnosti učencev v redni osnovni šoli** (S. Marn in P. Markovič, 2021).
- **Preizkus tekočnosti pisnega sporočanja.** Navodila za vrednotenje in uporabo s tremi primeri (K. Koprivnikar Grošelj, J. Balazič in K. Vester, 2021).
- **Senzorno zaznavanje otrok z avtizmom.** Pot do spodbudnega in senzorno prijaznejšega učnega okolja (N. Oder, 2021).
- **Vzgoja in vedenje v šoli.** Podpora pozitivnemu vedenju na ravni šole (B. D. Jurišić, 2020).
- **Pika se predstavi.** Dejavnosti izobraževalnega centra Pika (S. Pšeničnik in B. D. Jurišić, 2019).

- **Motnje tikov.** Napotki za starše in otroke s tiki, ki pridejo prav tudi učiteljem (J. Kodrič, 2019).
- **Težave v komunikaciji.** Prepoznati in ukrepati. (K. Popčević, 2015; prevod M. Milenković, 2017).
- **Prehodi tečejo kot pesem.** Napotki za vzgojitelje in starše, ki otrokom olajšajo prehajanje od ene dejavnosti k drugi (M. Molek, 2017).
- **Vaje za tekoče branje.** Kako lahko odrasli spodbujamo tekoče branje pri otrocih v prvem triletju osnovne šole (M. Demšar, 2016).
- **Na poti v samostojnost.** Kaj na področju samostojnosti lahko pričakujemo od otroka v določenem starostnem obdobju ter nekaj smernic in nasvetov za doseganje želenih ciljev (H. Jeršan Kojek in B. D. Jurišić, 2016).
- **Kaj in kako povedati učencem o šoli s prilagojenim programom in motnji v duševnem razvoju** (B. D. Jurišić, 2015).
- **Posebni program vzgoje in izobraževanja.** Učenci se v posebnem programu učijo tistih spretnosti, s katerimi se lažje vključijo v okolje (V. Kočar Junkar in I. Modrej Mežnar, 2015).
- **Možnosti nadaljnega izobraževanja in prva zaposlitev** (N. Govekar, J. Krautberger in T. Lipičar, 2015).

Nekaj e-gradiv, prosto dostopnih na spletni strani IC Pika

- **Grafični organizatorji – opomniki** (B. D. Jurišić, 2024).
- **Učenje učenja in dejavni učenci** – gradivo k seminarju (B. D. Jurišić, 2024).
- **Tri ključne spretnosti – združeno gradivo** (B. D. Jurišić, 2024).
- **GRADIVA – priporočila pred usmerjanjem** (B. D. Jurišić, 2024).
- **Gradiva o učenju učenja** (gradivo k šoli za starše o učenju učenja) (B. D. Jurišić, 2024).
- **Pripomoček za oceno socialnih spretnosti učenca s smernicami za načrtovanje oblik pomoči** (S. Marn, 2023).
- **Preizkus tekočnosti branja besed z že pripravljenimi seznamami besed** (K. Bučar in A. Fleischmann; popravljena izdaja, februar 2021).
- **Kaj je Pika pripravila za učenje/poučevanje na daljavo** (B. D. Jurišić in S. Pšeničnik, 2020).
- **VIZIR – zaščita za obraz, navodila za izdelavo** (B. D. Jurišić, 2020).
- **Primerjava med spletnimi učilnicami** (S. Pšeničnik, 2020).
- **Pravljica o Rdeči maskici** (B. D. Jurišić, 2020).
- **Grafični organizatorji – primeri** (B. D. Jurišić, 2020).

- *Aplikacija za snemanje zaslona – navodila* (S. Pšeničnik, 2020).
- *Socialna zgodba: Kako se obnašamo v času epidemije?* (B. D. Jurišić, 2020).
- *Orodje za spletno učilnico in sestanke – GoBrunch* (B. D. Jurišić, 2020).
- *Intervju o rutinah – zbirka primerov* (udeleženke strokovnega izpopolnjevanja v IC Pika, 2020).
- *Plagiatorstvo* (U. Smolič in B. D. Jurišić, 2019).
- *Spletne strani in verodostojnost informacij* (S. Pšeničnik, 2019).
- *Mendeley – navodila za uporabo* (U. Smolič, 2019).
- *Razredna pravila: Matrika zelenega in neželenega vedenja* (B. D. Jurišić, 2018).
- *Razredna pravila: Igra – Vem, kaj narediti* (B. D. Jurišić, 2018).
- *Letak: Kako otrokom pojasnimo ADHD* (B. D. Jurišić, 2017).
- *Letak: Kako otrokom pojasnimo MDR* (B. D. Jurišić, 2017).
- *Letak: Kako otrokom pojasnimo avtizem* (B. D. Jurišić, 2017).
- *Lestvica STARE – navodila za uporabo s primeri* (M. Molek 2017).
- *Kako pripravimo zasnovo vsebine seminarja, gradiva ...* (B. D. Jurišić, 2017).

Zbirka Pika gre naprej ... v šole in vrtce

E-gradiva za pomoč strokovnim delavcem pri pripravi predavanj in delavnic, prosto dostopna na spletni strani IC Pika

- *Tekočnost branja – merjenje in spremljanje* (B. D. Jurišić, maj 2016; druga različica – september 2016).
- *Pohvale* (B. D. Jurišić, 2016).

Gradiva/publikacije boste najhitreje našli, če boste na spletnem naslovu www.icpika.si v iskalnik (okence) vnesli **točen naslov** zelenega gradiva/publikacije.

Priročnik za preizkus bralnega razumevanja »labirint« je zelo premišljeno zasnovan vodič, ki odlično združuje teoretične osnove in praktična navodila za uporabo tega preizkusa. Njegova struktura je pregledna in smiselna, saj učitelja vodi od razlage koncepta bralnega razumevanja do konkretnih primerov in gradiv, ki jih je mogoče takoj uporabiti v razredu. Tako izvajalcem omogoča hitro uvedbo preizkusa v pedagoški proces.

— **Nives Vogrinec**, *mag. profesorica specialne in rehabilitacijske pedagogike*

Branje kot osnova večine učnih vsebin si vsekakor zasluži dodatno pozornost. Priročnik, ki je pred vami, v strnjeni obliki predstavi preizkus bralnega razumevanja »labirint«. Opisani postopki in zbrano gradivo omogočajo učitelju, da hitro pripravi preizkus za svoje učence in pridobi objektivne podatke o njihovem bralnem razumevanju. Rezultati nemalokrat presenetijo, saj tekočnost branja ni enaka bralnemu razumevanju. Na osnovi tega preizkusa lahko učitelj zazna učence, ki potrebujejo dodatne vaje, in s ponovitvijo preizkusa izmeri njihov napredek. Odlika tega priročnika je, da temelji na nekajletnem preizkušanju v praksi v prilagojenem programu z nižjim izobrazbenim standardom, enako uporaben pa je tudi v programu z enakovrednim izobrazbenim standardom.

— **Josip Šerbetar**, *uni. dipl. psiholog*

Priročnik združuje pregledno razlago pomembnosti branja in urjenja bralnega razumevanja, sistematično je prikazana priprava besedil in izvedba preizkusa za preverjanje bralnega razumevanja. Dodani primeri besedil bodo v oporo vsakemu, ki se bo odločil za izvedbo preizkusa »labirint«. Uporaba tega preizkusa strokovnim delavcem omogoča pridobitev dragocenih dodatnih informacij o funkcioniranju in napredku učencev, hkrati pa lahko uporabijo učencem primerna besedila. Hiter in enostavno izvedljiv preizkus »labirint« je vsekakor dobrodošlo orodje za spremljanje dosežkov in napredka učencev.

— **mag. Gregor Skumavc**, *prof. defektologije*

